

ANLEGGSS

Nr. 2-2011 | 52. ÅRGANG

MASKINEN

ANLEGGSDAGENE **46**

SLUTT FOR VALMET **70**

SIKRER ÅPNE KUMMER **72**

OM ANLEGGSTRANSJEN OG MASKINENTREPRENØRENE FORBUND

Vingeklippet kjøpesenter

UNN BEDRIFTEN DIN SKADEOPPGJØR SLIK DET BURDE VÆRE.

Det aller viktigste med en forsikring er det som skjer etter at en skade har skjedd. Hvordan du blir møtt av forsikringsselskapet, hvor smidig det fungerer, og hvor raskt du kan få i gang virksomheten igjen. Det er dette som er vår spesialitet, skadeoppgjør slik det burde være:

1. Du melder enkelt fra om skaden på vår hjemmeside (vil du heller ringe, går det selvfølgelig like bra).
2. Vi tar over ansvaret. Vi løser mer enn halvparten av alle saker innen 24 timer, og ved en større skade er vi på plass innen tre timer. Dessuten får du en egen kontaktperson som tar hånd om saken din hele veien.
3. Vi kontakter de spesialistene du trenger og sørger for at de kommer til deg. Ettersom vi tar hånd om flere skader enn noen andre (1,4 millioner i året) har vi skaffet oss bransjens aller beste partnere.
4. Du får hele tiden informasjon om hva som skjer og kan konsentrere deg om bedriftens egentlige virksomhet i ro og mak.

www.if.no/bedrift
02400

Rolig, vi hjelper deg.

Så lenge vi trenger biler vil vi forbedre vårt drivstoff

Statoil var først ute med å tilsette biodrivstoff i vanlig drivstoff i Norge. I dag tilsetter vi biodrivstoff i all vår diesel i Norge og Bensin 95 på Østlandet. Fyller du hos oss er du med på å spare miljøet for 66.000 tonn CO₂ i året. Dette tilsvarer utslippet fra 20.000 biler. Det skal selvfølgelig mer til for å stanse klimaforandringene, men det er et skritt i riktig retning.

For veien videre

www.statoil.no

STATOIL

PlusTech - Enkelt for deg!

**Mye utstyr på
www.plustech.as**

Plustech er et
firma som megler
anleggsmaskiner
og transportutstyr.

Vår målsetting
er at begge parter
skal gjøre en god
og trygg handel.
Kontakt oss i dag
hvis du har noe
du ønsker å selge
eller kjøpe.

Vi tar oss av
annonsering,
transport og
oppgjør.

Plustech AS
Heimdalsveien 3
N-7080 Heimdal
Tlf.: 41 55 23 00
Fax: 72 58 54 00
E-mail:
plustech@plustech.as

Internett:
www.plustech.as

**Vi ordner
finansiering**
PlusTech

08 Volvo EC 240 C, 3000 t, HK, tilleggshydraulikk, sentralsmøring, AC, Easy Digg Novatron, graveskuffe. Kr. 945.000,-. Ref. 3417.

09 Volvo EW 140 C, 1132 t, HK, AC, tilleggshydraulikk, sentralsmøring, nivelleringsutstyr, graveskuffe, pusseskuffe, rotortilt. Kr. 1.340.000,-. Ref. 3380.

07 Volvo L 110 E, 5070 t, AC, ryggekamera, HK, 3. funksjon, skuffe. Kr. 750.000,-. Ref. 3430.

07 Case 721 E, 3549 t, AC, HK, 3. funksjon, skuffe. Kr. 530.000,-. Ref. 3414.

JLG 660SJ, teleskop bomlift, utstrek 17,3 m, kurvstørrelse 0,91 x 1,83 m, kr. 275.000,-. Ref. 3463.

86 Caterpillar 215 BSA, 11250 t, HK, skuffe. Kr. 115.000,-. Ref. 3445.

07 New Holland TVT 195, 3900 t, 195 HK, godt utstyrt traktor med trinnløs transmisjon. Kr. 625.000,-. Ref. 3406.

89 Volvo A 20 6x6, 24665 t, overhelt girkasse, ny mellomaksel og turbo. Kr. 215.000,-. Ref. 3426.

86 Kato KR-20 H, 18542 km, 5631 t, jibb, nyere vire, sertifisert. Kr. 320.000,-. Ref. 3261.

06 MAN TGA 26.480 6x6, 164.000 km, manuell gir, retarder, plogfeste i front, hydraulikk (selges uten krok). Kr. 550.000,-. Ref. 3437.

07 Mercedes-Benz Sprinter 315 CDI, 130.000 km. Kr. 270.000,-. Ref. 3434.

06 Merlo 40.25 MCSS Roto, 2850 t, mannskapskurv m/fjernstyring, skuffe, pallgaffel, vinsj. Kr. 975.000,-. Ref. 3403.

02 Kobelco SK 135SR LC, 8950 t, skjær, rotortilt, pusseskuffe, Excadrill 32 boretårn, 2006-modell, 504 slagtimer. Kr. 675.000,-. Ref. 3422.

80 Volvo B 3500, 5994 t, frontskjær, underskjær. Kr. 150.000,-. Ref. 2983.

04 MAN TGA 28.410, 133.000 km, krokloft, underliggende skjær, plogfeste, ploghydraulikk. Kr. 510.000,-. Ref. 3325.

• **Maskin- og Utstyrsmegler**

Utgiver: Maskinentreprenørenes
Forbund

Redaksjon og annonser:

Pb. 505, Sentrum, 0105 Oslo
Fred. Olsens gate 3, 0152 Oslo
Tlf. 22 40 29 00 / Faks 22 33 31 89

I redaksjonen:

Svein Erik Madssveen, ansv. redaktør
svein.erik.madssveen@mef.no
Tlf. 22 40 29 19/900 77 989
Runar F. Daler, journalist
runar.daler@mef.no
Tlf. 22 40 29 22/482 46 412
Siri Ulvin, siri.ulvin@mef.no
Monica Kentsrud
monica.kentsrud@mef.no

Grafisk utforming:

Kari H. Bijmolen, kb@mef.no

Illustrator: Annlug Auestad

Annonser:

Berit Kjølø, bk@mef.no
Tlf. 22 40 29 18/951 10 179

På forsiden: Arvid Grønning
Forsidefoto: Runar F. Daler

Design: DALE+BANG

Trykk: Wittusen & Jensen

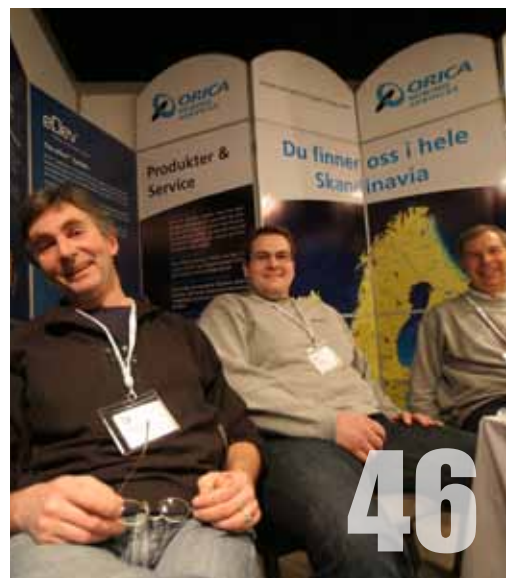
ISSN 0003-3715

52. årgang

Abonnement:

DB Partner AS - am@dbpartner.no
Postboks 163, 1319 Bekkestua
Konto: 1602.55.93417
Pris: 560,- pr. år

Fagpressen

Forsidesak:

**Vingeklippet
kjøpesenter**

S. 28

**NORGE |
RUNDT**

Sidene 78-83

INNHOOLD

LEDER	7
OPPDATERT PÅ TANKER	8
MEF HAR ORDET	11
JURIDISK HVERDAG	12
ANLEGG SINDEKS	15
ANLEGG OG BILULYKKER	16
STATOILS KULDETIPS	18
SKUFFEMAT	22
PROFILER: INGER ANNE REINKIND	24
KJØPESENTERET SOM FORSVANT	28
TEST: WACKER NEUSON 6503	36
TEST: SUZUKI SWIFT	42
ANLEGGSDAGENE 2011	46

VALMET BLIR KOMATSU	70
PATENTERT V/A-TETTEDUK	72
MASKINELT TILBAKEBLIKK	74
MEF-AKTØREN	76
NORGE RUNDT	78
AVFALLSDAGENE JUBILERER	86
PÅ KANTEN/SUKOKU	88
ANLEGGSKRØSSET	89

Maskin-
entreprenørenes
Forbund

Velkommen som utstiller under

Anlegg 2011

Haugesund 17.–19. juni

Utstillingsareal på 12 mål,
80 utstillere fra bygg- og anleggsbransjen
på Haugaland Travpark

Gratis adgang

ÅPNINGSTIDER:

Fredag kl. 11.00–18.00 • Lørdag kl. 10.00–16.00 • Søndag kl. 11.00–15.00

For prospekt: roald.johannesen@mef.no

Nærmere opplysninger finner du på www.mef.no

VEIMYNDIGHETER, ETIKK OG TILLIT

Begrepe kvalitetsikring, juss og HMS inngår som en viktig del av anleggsbransjens etiske spilleregler, og temaet sto høyt på dagsorden på Anleggsdagene 2011. Men etikken fikk en alvorlig knekk da flere enn 800 deltakere fra hele landet knapt var kommet hjem igjen før nyheten sprakk om at to distriktsledere i to av landets største riksentreprenørselskaper bevisst har drevet utstrakt prissamarbeid om asfaltoppdrag i region Midt-Norge. Samtidig har de kontrollert asfaltmarkedet i den samme regionen ved å øke prisene da nye aktører meldte seg på i anbudskonkurransene, for så å senke dem igjen da de brysomme inntrengerne var presset ut. Samarbeidet skal ha foregått over mange år, ifølge NRK Dagsrevyen.

På Anleggsdagene bare få dager tidligere forsikret samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa og veidirektør Terje Moe Gustavsen åpent at de har stor tillit til anleggsbransjen, og at denne bransjemønstringen er en begivenhet de ikke vil være foruten. Ansikt til ansikt med bransjen lytter de til faglige innspill og råd de selv sier er nyttige å ha med seg når videre planer legges i direktorat og departement. Staten er til gjengjeld anleggsbransjens desidert største enkeltoppdragsgiver. Denne gjensidige tilliten er viktig for at framtidige prioriteringer og planlegging av samferdselstiltak kommer begge parter til gode på best mulig måte selv om alle ønsker og behov ikke alltid blir sammenfallende.

Sett i et slikt perspektiv var timingen for saken om asfaltjuks særdeles dårlig. Saken bidrar på ingen måte til et positivt omdømme for anleggsbransjen hos verken posisjon, opposisjon eller i opinionen. For den jevne borger oppfattes det som er skjedd som å berike seg rett fra felleskassa. Eller på en annen måte: De to distriktslederne har vært og rotet i lommebøkene til hver enkelt av oss. Omdømmet kommer heller ikke godt ut av at den interne fordelingen av oppdrag de to selskapene imellom skal ha skjedd ved at det er lagt inn høye respektive lave priser etter en bevisst plan. Det påståtte og delvis innrømmede samarbeidet har ført til at statlige bevilgninger til asfaltering av det norske veinettet i den aktuelle regionen er utført til overpris.

Uansett, landets mange maskinentreprenører kan lettet konstatere at veidirektøren også etter at nyheten ble kjent, forholder seg rakrygget i denne saken. Moe Gustavsen har i beste sendeTV-tid forsikret at han utelukkende kopler det som er skjedd opp mot asfalteringsvirksomheten i de to selskapene, og at eventuelle straffe- eller regresstiltak kun vil settes inn i den retningen. Det betyr igjen at både han, Vegdirektoratet og Samferdselsdepartementet fortsatt har full tillit til at de mange maskinentreprenørene som jobber med vei og veitilknyttede oppdrag forholder seg til spillereglene når Statens vegvesen inviterer til nye anbudsrunder.

Lastebilsjåfør Frode Stentun hos maskinentreprenør Carl C. Fon AS er en av mange som har sett fram til oppdaterte regler fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) om transport av farlig gods.

OPPDATERT OM FARLIG GODS

Endringene er beskrevet i den nye ADR/RID-boka og tok til å gjelde fra 1. januar i år.

- De vesentligste forandringene handler om farlig gods pakket eller lagret i begrensede mengder – på godt norsk tanker – samt innføring av kompetansebevis, sier Stentun som har vært fast sjåfør på tankbil med drivstoff til anleggsmaskiner i mange år.

Det er spesielt paragraf 4 Generelle krav til sikker gjennomføring av transport, paragraf 5 Krav til virksomhet og paragraf

6 Varsling og rapportering ved uhell som har størst betydning for dem som driver med slik transport. Viktig er også forhold omkring transport av stasjonære overgrunnstanker som har inneholdt diesel, fyringsolje og parafin som skal flyttes mellom anleggssteder.

- Som stasjonære tanker regnes kun tanker som er bygget i henhold til en relevant standard for nettopp slike tanker. Og ADR-tankkjøretøy som ikke lenger har attest kan ikke omdefineres til stasjonær tank, forklarer blant annet Frode Stentun.

Oppdatert Frode Stentun er tilfreds med at reglene for transport av farlig gods er kommet i oppdatert utgave.

Fastlåst

Tomme ikke rengjorte stasjonære tanker som har inneholdt diesel, fyringsolje eller parafin er unntatt fra bestemmelsene, dersom enkelte vilkår er innfridd. Som at alle åpninger med unntak av eventuelle avlastingsventiler skal være lukket. Og at nødvendige tiltak for å hindre lekkasjer skal være utført.

- Tanken må også være låst i en slags vugge eller på annen måte som hindrer den fra å flytte på seg under transport, opplyser Stentun.

Tom tank regnes som en tank med mindre enn 15 prosent innhold av dens brutto volum og maksimalt 1.500 kg. Stasjonære tanker som ikke faller innenfor denne begrensningen regnes ikke som tom og tillates derfor ikke transportert, ifølge DSBs anvisninger.

Alltid noen unntak

Også mellom store bulkcontainere (IBCer) omtales nøye i den oppdaterte forskriften. For å repetere; en IBS er i DSBs definisjon en stiv transportabel emballasje som ikke omfattes av beskrivelsene i ADR, og med et volum som ikke overskrider 3.000 liter.

DSB påpeker også at den må være konstruert for mekanisk håndtering og tåle påkjenningene som oppstår under håndtering og transport som fastslått ved prøvene beskrevet i ADR på særskilt spesifisert sted.

Men: Unntak fra ADR kan gjelde dersom transporten utføres av virksomhet som et ledd i hovedvirksomheten, for eksempel kjøring til og/eller fra bygge- eller anleggsområder.

Betingelsen er imidlertid at mengden per IBC-enhet ikke er mer enn 450 liter væske og totalt transportert mengde ikke overskrider 1.000 liter beholdervolum per transportenhet, det være seg med eller uten henger.

Aktuelt for bransjen

I et lite utdrag fra bestemmelsene understreker også DSB litt om fat og håndtering av fat for transport av diesel, fyringsolje og parafin – mye fordi dette er væsker som maskinentreprenører i stor eller mindre grad har med å gjøre, enten i egen drift eller i forbindelse med transport for andre. Fat og både metall og plast kan benyttes, understreker DSB. Men, unntak fra ADR, tillatt brukstid for fat av plast merking og faresedler, lastesikring

og forenklete krav er de samme som for IBCer

Her kort gjengitte utdrag:

Fat med volum inntil 1.000 liter kan transporteres etter forenklete bestemmelser, som i så fall betyr at det ikke stilles krav til merking av kjøretøy, ingen skriftlige instruksjoner eller ADR-kompetansebevis for sjåføren.

Men det stilles krav også. Blant annet transportdokument, brannslukningsapparat, opplæring av personell og røykeforbud.

Og unntak eller ikke, uansett skal alle fat være typegodkjent med spesiell godkjenningskode, og at alle fat som benyttes skal være i god stand og klare de samme tester og prøver som foreskrevet for helt nye fat.

Her er kun gjengitt små brokker av den oppdaterte forskriften. Den kan leses i sin helhet på www.dsb.no.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Norgeodesi AS

KOMPETANSE- OG UTSTYRSLEVERANDØREN

- som er med hele veien!

GL 522

2-fallslaser med Grade Match som automatisk finner det aktuelle fallet mellom to punkter. Leveres med fjernkontroll, lasermottaker med høydeangivelse i millimeter og oppladbare batterier.

23.500,-

Laser LL100

Helautomatisk planlaser med manuelt fall. Komplet i koffert med lasermottaker, stativ og nivellerstang.

7.950,-

Alt i en koffert!

Nye UTS med 6Hz åpning for maskinstyring

Trimble UTS kan nå som den tidligere ATS brukes mot alle 3D maskinkontrollsystemer uansett merke.

3D maskinstyring fra Trimble

Velg Trimble og få det mest integrerte, robuste og brukervennlige maskinstyrings-systemet. Systemet er utviklet og spesifisert i samarbeid med de største maskinprodusentene. Snakk med oss for å få den beste 3D konfigurasjonen til din maskin. GCS serien til Trimble passer alle maskintyper.

Alle priser er eks. mva.

Norgeodesi AS

Hovedkontor:

Ringeriksveien 155 - 157
Postboks 91,
1313 Vøyenenga
Tlf. 67 15 37 80
Faks 67 15 37 99

Avd.: Bergen

Liamyrene 20, 5132 Nyborg
Tlf. 55 53 87 40

Faks 55 53 87 41

Avd.: Trondheim

Terminalen 10, 7080 Heimdal
Tlf. 72 59 92 80

Faks 72 59 92 85

www.norgeodesi.no

Din grossist på Vann og Avløp

Ahlsell Norge AS har 60 avdelinger rundt i Norge
og er totalleverandør på VA

Vi har stor kompetanse innen spesialavdelinger som Havbruk, VA-prosjekt, Vannkraft, Geopro, Verktøy og Elektro. Avdelingene har lang erfaring med produkter og løsninger innen sitt fagområde.

Ahlsell Norge AS, Pb. 184, 4065 Stavanger
Tlf.: 51 81 85 00. www.ahlsell.no

ahlsell
gjør det enklere å være fagmann

Det er tid for et sporskift nå!

Tallene fra MEFs kapasitetsundersøkelse som ble foretatt like før jul viser at det fremdeles er mye ledig kapasitet i markedet og at mange bedrifter møtte 2011 med en urovekkende dårlig ordresreserve. Ikke minst er situasjonen tøff for kjernen av MEFs medlemsbedrifter, de små og mellomstore. Heldigvis vet vi at det skal investeres mye penger i veg og bane de kommende årene og jeg forutsetter at regjeringen vil oppfylle NTP de siste årene fram mot neste stortingsvalg. Det er behov for en "overoppylling" av NTP.

Det er viktig nå at Statens vegvesen har kapasitet til å legge ut mange mindre, men nødvendige, oppdrag for å holde vegnettet i god stand. Dette er også med på å opprettholde bredden på tilbudssiden. Samfunnet trenger mange tilbydere og et marked som er velfungerende.

Myndighetene er samtidig i gang med NTP 2014 -2023. Her forventer vi hårete mål og gode planer for hvordan disse effektivt kan nås. Man har i mange tiår forsømt vedlikeholdet både av veg og bane. Vi trenger også et "sporskifte" både på kort og lengre sikt.

På årets Anleggsdager, som nå nettopp er avviklet, satte vi disse samferdselsspørsmålene på dagsorden. Men Anleggsdagene var så mye mer – blant annet avviklet vi en egen ressursgjenvinningsdag. Nå står Avfallsdagene for tur. 9. og 10. mars samles gjenvinningsbransjen på Holmenkollen, og ressursgjenvinning utdypes videre gjennom flere hovedtemaer, blant annet rammebetingelser, riving og sanering, gjenvinning eller sluttbehandling.

Våren er også årsmøtetid i MEF-avdelingene. Hovedstyret har nedsatt et strategiutvalg som skal lage utkast til ny Strategisk plan for MEF 2012 - 2016, og planen er at denne skal vedtas på landsmøtet i Alta i juni 2012. Strategiutvalget ønsker så tidlig som mulig å få innspill til denne strategiske planen fra medlemsbedriftene. Derfor har strategiutvalget i år bedt om at årsmøtedeltakerne diskuterer en del spørsmål – enten i form av gruppediskusjoner eller i plenum for de som synes det er best. Jeg håper dere som allerede har vært, og dere som skal være, deltakere på årsmøtene setter pris på denne muligheten til å påvirke strategiarbeidet i en tidlig fase. Vi får også anledning til å si hva vi mener senere, for et utkast til Strategiplan vil bli lagt fram på høring til sommeren. Men, det gir større innflytelse å være med og påvirke tidlig. Bruk denne anledningen til å si din mening om hvordan MEF skal utvikle seg i årene framover, organisasjonen blir bedre og vi blir mer fornøyde medlemmer!

Ha en aktiv og fin vinter og vår!

JURIDISK | SPORINGSENHETER I BEDRIFTENS KJØRETØY

Flere av medlemsbedriftene har av ulike årsaker installert sporingsenheter i bedriftens egne kjøretøy. Apparatet gjør det mulig for bedriften å registrere eller spore bevegelsene til bilen. På denne måten kan arbeidsgiver for eksempel få detaljert informasjon om kjøretøyets posisjon i sanntid og dermed hvor arbeidstakeren befinner seg.

Lovregulert

Kontrolltiltak i arbeidslivet er regulert av både personopplysningsloven og arbeidsmiljølovens kapittel 9. Arbeidsmiljøloven påpeker at kontrolltiltak bare kan innføres dersom tiltaket er saklig begrunnet ut fra virksomhetens forhold, og uten at tiltaket innebærer urimelig belastning for arbeidstakeren.

Sporingsenheten registrerer opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner og dermed gjelder også personopplysningsloven. Loven stiller krav om gyldig behandlingsgrunnlag, jf. § 8.

I utgangspunktet bør behandling av personopplysninger, ved bruk av GPS, baseres på samtykke fra den enkelte. Dette fremstår likevel som vanskelig i arbeidslivet på grunn av liten reell frihet for den som samtykker. Tiltaket må derfor vurderes på bakgrunn av en interesseavveining mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. For å kunne installere sporingsverktøyet, må arbeidsgivers behov tydelig veie tyngre enn hensynet til den ansattes krav til personvern, jf. § 8 bokstav f.

De ansattes representanter skal tas med i drøftinger om innføring av kontrolltiltaket, jf. arbeidsmiljøloven § 9-2. En helt konkret kontroll medfører ikke drøftingsplikt hvis tiltaket allerede er drøftet. Kontrolltiltaket skal evalueres med jevne mellomrom for å undersøke om behovet fremdeles er til stede. Dersom det ikke lenger er behov for kontroll skal tiltaket avsluttes.

Ved innføring av sporingsteknologi i virksomhetens kjøretøy har arbeidsgiver plikt til å informere sine ansatte om at det samles inn opplysninger, jf. §§ 19 og 20. De ansatte skal få informasjon om formålet med behandlingen, om opplysningene vil bli utlevert og eventuelt til hvem. Videre plikter arbeidsgiver å informere om annet som gjør den registrerte i stand til å bruke sine rettigheter etter loven på best mulig måte, som for eksempel informasjon om retten til å kreve innsyn, jf. § 18.

For bruk av elektronisk kjørebok eller flåtestyring skal det sendes melding til Datatilsynet før oppstart.

Angi formål

Personopplysningsloven stiller videre krav om at personopplysninger bare kan behandles til uttrykkelig angitte formål. Det vil si at kontrolltiltaket må være egnet til å oppnå formålet og være saklig begrunnet i virksomheten. Tiltaket kan medføre en viss ulempe for arbeidstakeren, men ikke være urimelig ut i fra formålet.

I praksis er det særlig to formål som bedriftene har ved bruk av sporingsenheter - elektronisk kjørebok og flåtestyring. Det er mulig å ha flere formål ved behandling av personopplysninger. Behandlingsansvarlig må

da være oppmerksom på at et nytt formål kan utløse nye plikter for arbeidsgiver i form av ny informasjons- og drøftelsesplikt.

Elektronisk kjørebok

Formålet med en elektronisk kjørebok er fra arbeidsgivers side å oppfylle skatteavgivningens «krav» til dokumentasjon. Kjøreboken vil i utgangspunktet registrere alle opplysninger om kjøretøyets bevegelser samt tidspunkt. Som regel blir opplysninger om parkeringstid og hvem som er /var sjåfør også registrert.

Det er opp til arbeidsgiver og arbeidstaker å dokumentere at yrkesbilen ikke brukes til privat kjøring. Det er ingen plikt til å føre kjørebok, heller ikke i elektronisk form, og skattekontorene kan heller ikke pålegge dette. Samtidig vil en kjørebok kunne tilfredsstille krav til dokumentasjon for både arbeidsgiver og arbeidstaker. Ved føring av elektronisk kjørebok registreres dataene av sporingsenheten og dataene oppbevares enten hos arbeidsgiver eller databehandler.

Krav til dokumentasjon må angi utgangspunktet for dagens kjøring, hvilket firma, byggeplass eller lignende som er besøkt, hvor kjøringen avsluttes samt kjørelengden ifølge kilometertelleren. Det vil ikke være nødvendig å registrere øvrige opplysninger for å oppfylle kravet til dokumentasjon, ei heller i kjøreboken.

Ved innføring av elektronisk kjørebok er det mulig å samle inn overskuddsinformasjon i forhold til angitt formål. Når formålet med den elektroniske kjøreboken er å dokumentere at kjøringen har vært yrkesrettet, vil det for eksempel ikke være relevant å registrere bilens hastighet eller hvor hardt sjåføren presser på pedalene.

Personopplysningsloven sier at personopplysninger ikke skal lagres lenger enn det som er nødvendig for å gjennomføre formålet med behandlingen. Hvis ikke personopplysningene deretter skal oppbevares i henhold til arkivloven eller annen lovgivning, skal de slettes.

Flåtestyring

Behov for flåtestyring vil typisk være i de bedriftene som har flere kjøretøy ute i trafikken, for eksempel bedrifter som driver med innsamling av avfall. Formålet med flåtestyring er å effektivisere virksomheten slik at kostnader reduseres. Bedriftene bruker sporingsenheten til å få oversikt over hvor bilene i bilparken er til enhver tid. På den måten kan henvendelser betjenes og følges opp på en mest mulig effektiv måte. Dersom flåtestyring er formålet er det bare registrering av bilens og da også sjåførens

plassering i sanntid som er relevante personopplysninger. Det vil derfor ikke være nødvendig å lagre opplysningene.

Arbeidsgiver bør velge løsninger som gjør det mulig for ansatte å bevege seg fritt i de tilfellene hvor man må gjøre visse private ærend i arbeidstiden. Dette kan for eksempel bety mulighet til å slå av sporingsenheten ved legebesøk eller lignende. Slike løsninger må tas med som selvstendige moment i interesseavvegingen. Dette eksempelet vil gjøre tiltaket mindre personverninngripende, og slik være et grep som gjør at interesseavveiningen faller i virksomhetens favør.

Rasjonalisering

Det viser seg at arbeidsgiver ser behov for å lagre data fra flåtestyringen for å vurdere om organiseringen av bilparken er fornuftig eller optimal. Dataene fra flåtestyringen vil da brukes til å begrunne omorganisering eller restrukturering av driften. Bedriften vil i utgangspunktet kunne lagre slike opplysninger anonymt, men i dette har vist seg praktisk eller teknisk vanskelig.

Formålet med å lagre personopplysningene fra flåtestyringen kan da karakteriseres som rasjonalisering. I slike tilfeller må arbeidsgiver gjøre en konkret interesseavveging, § 8 f. Hensynet til privatlivets fred må tillegges betydelig vekt i avveiningen mot kommersielle interesser. Momenter som må tas hensyn til er blant annet hvor nødvendig kontrolltiltaket er for bedriften, hvor lenge personopplysningene skal lagres samt de ansattes syn på registreringer.

Registrering av detaljopplysninger

Enkelte sporingsenheter kan registrere til dels svært detaljerte personopplysninger. Det kan for eksempel være om det blir foretatt en knapp sving, bilens hastighet eller hvor mye drivstoff som er igjen på tanken.

Arbeidsgivere som ønsker å registrere slike personopplysninger, vil ut i fra gjeldende rett, vanskelig kunne oppfylle kravet til et behandlingsgrunnlag, jf. personopplysningsloven § 8.

Det er viktig at bedriftene er klar over at man er forpliktet til å ha oversikt over hvilke personopplysninger sporingsenheten registrerer, og at de personopplysningene må være tilstrekkelige og relevante for det uttrykkelige angitte formålet.

Internkontroll

Virksomheters bruk av sporingsenheter vil generere store mengder med personopplysninger. Virksomheten må derfor forut for behandlingen ha ett et system som tar høyde for de plikter som regelverket pålegger dem.

I henhold til personopplysningsloven § 14 skal behandlingsansvarlig dokumentere tiltakene. Dokumentasjonen skal blant annet være tilgjengelig for ansatte og eventuelt hos en databehandler. Kontrolltiltaket skal jevnlig evalueres for å undersøke om behovet fremdeles er til stede. Hyppigheten av evalueringen bør fastsettes sammen med innføringen av tiltaket.

Behandlingsansvarlig må også sørge for at personopplysningene ikke er tilgjengelige for uvedkommende. Arbeidsgiver er pliktig til å ta stilling til hvem i bedriften som skal ha tilgang til de opplysningene som blir samlet inn av sporingsenheten.

Bedriften må også sørge for å utarbeide rutiner for håndtering av avvik.

Ta kontakt med MEF juridisk avdeling dersom din bedrift har behov for råd.

Advokat

THOMAS KOLLERØD

Er du medlem og har spørsmål til eller trenger råd fra MEFs juridiske avdeling? Ta kontakt på telefon 22 40 29 00 eller e-post AvdJuridisk@mef.no MEFs juridiske avdeling består av ansvarlig advokat Erling M. Erstad, advokat Thomas Kollerød, advokat Gun Marit Stenersen og advokat Tone C. Gulliksen.

NYHETER FRA KATO

KATO HD308 USV
KATO HD823 MRVLC

Mer komfortabel hytte
Økt stabilitet med nytt lodd
Bedre tilgang for vedlikehold
Lavere støynivå og
dieselforbruk
Ny APC kontroll
Nytt REGZAM design

Ta kontakt for et godt tilbud!

MOTORSALG

Tlf 55 52 60 50 www.motorsalg.no

Med Mobilt Bredbånd fra Telenor har du alltid nettet med deg

Benytt deg av rabattene som medlemmer av MEF får hos Telenor på mobilabonnement og Mobilt Bredbånd.

Gjennom ditt medlemskap har du 30 % rabatt på abonnementsavgiften, 25 % på trafikk i Telenors mobilnett og 25 % på Mobilt Bredbåndsabonnement.

Med Mobilt Bredbånd har du alltid nettet med deg. Du kan koble deg til Internett overalt i Norge der det er mobildekning, og i mer enn 450 trådløse soner over hele landet. Sjekk været, les nyheter eller få e-posten rett i fanget.

Telenors mobilnett er stabilt og har god dekning. Hos Telenor kan du enkelt velge det mobilabonnementet som passer ditt mobilbruk.

For mer informasjon om priser og betingelser
ta kontakt med kundeservice på telefon 09000 eller
en av Telenors mange forhandlere.

Moderat omsetningsvekst i bygg og anlegg

Omsetningen i bygge- og anleggsvirksomheten var på 41,0 milliarder kroner i 4. termin 2010. Dette er en økning på 3,5 prosent sammenlignet med juli-august året før.

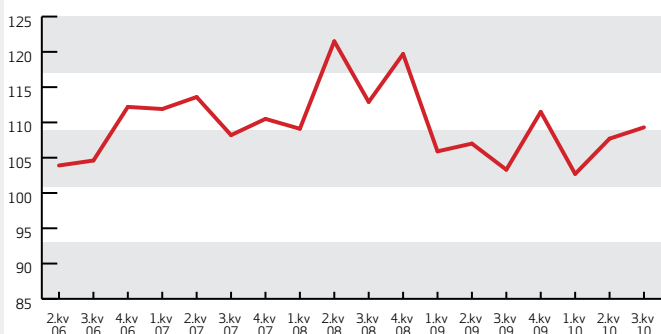
Produksjonsindeksen for bygge- og anleggsnæringen 4. kvartal 2010 vil bli publisert i Anleggsmaskinen nr. 3-2011.

Omsetningstallene for bygge- og anleggsvirksomheten viser en moderat vekst i perioden mai-august 2010. Dette kommer etter en nedgang i perioden januar-april.

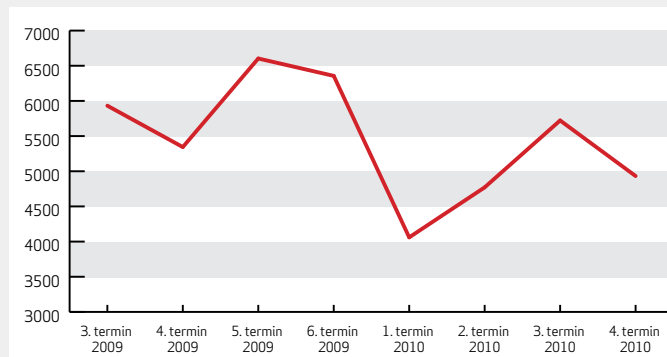
Samlet for årets åtte første måneder var omsetningen 1,6 prosent lavere enn året før. Nedgangen er størst innenfor anleggsvirksomhet (næring 42), hvor omsetningen hittil i år ligger 3,6 prosent lavere enn i samme periode i fjor.

Kilde SSB

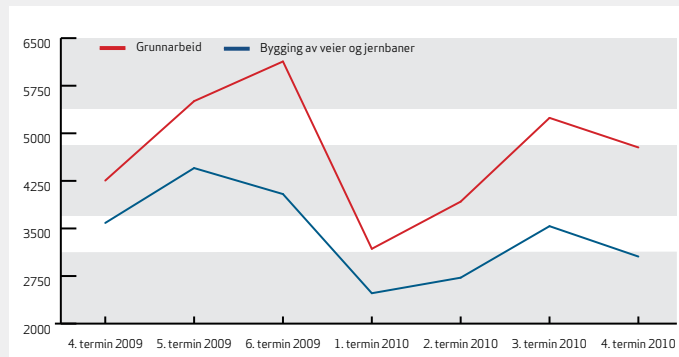
Produksjonsindeks

Omsetningsstatistikk (mill. kroner) Anleggsvirksomhet

Grunnarbeid/bygging av veger og jernbaner

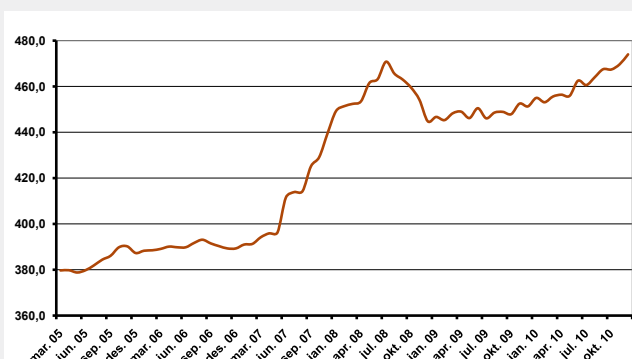
Skogsmaskinindeksen

Skogsmaskinindeksen er under revisjon fram til nyttår 2010/2011. MEF anbefaler å bruke maskinindeksen i mellomtiden. Ny skogsmaskinindeks forventes å foreligge for 1. kvartal 2011. har du spørsmål, ta kontakt med MEF v/sjeføkonom Stein Gunnes, stein.gunnes@mef.no, tlf. 22 40 20 25.

Anleggsmaskinindeksen

Indeksen omfatter kostnader vedrørende avskrivning, renter, reparasjon, vedlikehold og drift inklusiv førerlønn. Tabellen viser indeksen til og med desember 2010.

Anleggsmaskinindeksen

ULYKKER PÅ ANLEGGSSOMRÅDE

Ikke rent sjelden skjer det uhell mellom kjøretøyer i og på anleggsområder, og vanligvis mellom maskiner og personbiler. Slike saker reiser en rekke prinsipielle spørsmål, hvem har stoppeplikt eller forkjørsrett, hva betyr bruk av gule varsellys, bruk av retningslys, hastighet og hvem har bevisbyrden?

Vi går inn i problemstillingen via følgende skisse av en situasjon.

Et større anleggsområde skal bygges ut og preges av hauger av stein, jord og andre masser. Innimellom går det anleggsveier på kryss og tvers. Hele området er gjerdet inn og skiltet med adgang forbudt for uvedkommende.

Det er mange kjøretøyer i bruk på området, og også en del trafikk utenfra med leveranser til utbyggingen. Noen dumpere går nærmest i fast rute inne på anleggsområdet med transport av utgravd masse til midlertidige lagerplasser. Kryssende trafikk på anleggsveiene er lett å oppdage. Kjøretøyene er som regel av en viss størrelse og synes godt i terrenget. Det har dessuten blitt innarbeidet, nærmest som en sedvane, at "hovedveien" fra utgravingsstedene til lagringsplasser har forkjørsrett.

Pressen i anmarsj

En personbil fra lokalavisen kommer kjørende inn på området for å lage reportasje om

fremdriften i utbyggingen. I et kryss møter de en dumper som er på sin vanlige rute. Veien inn fra høyre har føreren av dumperen dårlig oversikt over på grunn av en stor haug med masse som er lagret ved krysset. Han er også vant til at annen trafikk stopper for dumpere som transporterer masse på denne "hovedveien" på området.

I krysset kolliderer dumperen og personbilen. Personbilen kom inn fra høyre for dumperen og fikk nærmest knust fronten på bilen, men på grunn av lav hastighet ble det heldigvis ikke vesentlige personskader.

Forsikringsoppgjøret

Forsikringsselskapet la all skyld på dumperen begrunnet med at den ikke hadde overholdt vikepliktsregelen for trafikk som kommer fra høyre. Maskinentreprenørfirmaet ville ikke godta dette og brakte saken inn for klageinstans. De mente at på et lukket anleggsområde har tilfeldig sivil trafikk vikeplikt for maskiner og biler som arbeider på området. De mente

videre at siden det var skilt ved porten som annonserte adgang forbudt for uvedkommende hadde personbilen all skyld i hendelsen.

Bakgrunn for avgjørelsen

Bilansvarsloven regulerer trafikkbestemmelsene, og denne loven er ufravikelig. Dette betyr at det ikke er anledning til å lage regler som fraviker bestemmelsene i loven, uansett hvor lukket området er.

Det var ikke skiltet vei med forkjørsrett og vikeplikt for trafikk fra høyre gjelder uavkortet. Om bilen hadde lov til å kjøre på området kunne muligens vært av betydning for avgjørelsen, men i dette tilfelle hadde journalistene avtale med byggeledelsen om å lage reportasje om utbyggingen. Uansett ville dette ha hatt liten eller ingen betydning, da føreren av dumperen skal forholde seg til trafikkreglene. Konklusjonen er at forsikringsselskapets avgjørelse er riktig, og føreren av anleggsmaskinen får skylden for at ulykken inntraff.

Bakgrunnen for avgjørelsen

finner vi i Veitrafikkloven og i flere rettskraftige dommer som stadfester denne praksisen.

Offentlig vei og anleggsområde

I et annet tilfelle dreier det seg om et anleggsområde i forbindelse med vegutbedring. Området er skiltet med anleggsområde og nedsatt fartsgrense fra 60 til 50 km/t. Hovedveien gjennom området er forkjørsvei. En anleggsmaskin kommer kjørende på forkjørsvegen og skal svinge til venstre. I det øyeblikket maskinen svinger til venstre, er en personbil i ferd med å kjøre forbi på maskinens venstre side og sammenstøt er uunngåelig.

I slike saker blir det ofte påstand mot påstand, bruk/ikke bruk av blinklys, hastighet osv. Trafikkreglene sier at føreren av et kjøretøy som skal krysse en veibane, har plikt til å forvisse seg om at den andre veibanen er fri for trafikk. Dette gjelder både forfra og bakfra. Praksis er også slik at det er den føreren som har forbrutt seg mot den alvorligste trafikkregelen som har bevisbyrden. I

dette tilfellet er det føreren av anleggsmaskinen som skulle krysse veibanen og som dermed har bevisbyrden for at han ikke har opptrådt uaktsomt. Normalt vil det i de fleste tilfellene dessverre være vanskelig for føreren av anleggsmaskinen å bevise dette. I denne saken ble anleggsmaskinføreren pålagt all skyld i ulykken.

Bruk av gule varselslys

Det er grunn til å understreke at bruk av gule varselslys ikke opphever noen trafikkregler eller gjør det mulig å oppføre seg på en annen måte i trafikken enn vanlig uten at det kan få konsekvenser. Gule varselslys skal gjøre andre trafikanter oppmerksom på at det kan eksistere en fare i trafikken og at aktsomhetsnivået dermed bør skjerpes. Lastebiler og maskiner med varselslys kan i enkelte tilfeller bryte trafikkreglene, men det er føreren som da har ansvaret for å ivareta sikkerheten for andre trafikanter. Skjer det en ulykke mellom kjøretøyer hvor den ene har varselslys, er det fortsatt trafikkreglene som er

avgjørende for hvem som har ansvaret for ulykken. I et tilfelle for noen år siden, måtte en brøytebil med varselslys brøyte på feil side av en rundkjøring. Halvveis i rundkjøringen måtte han rygge og en personbil som sto bak brøytebilen ble påkjørt. Brøytesjåføren mente at bilisten måtte forstå at det var farlig å kjøre rett etter brøytebilen, men dette hjalp lite siden aktsomhetsansvaret var størst på brøytesjåføren som rygget.

Aktsomhet

Konklusjonen er at uansett om det er lukket eller åpent anleggsområde, gjelder de generelle trafikkreglene fullt ut og at bruk av gule varselslys ikke fritar en anleggsmaskinfører for et eventuelt ansvar for ulykker. Det er derimot en spesiell grunn til å utvise spesiell aktsomhet ved kjøring i slike områder.

Tekst

| ULF MICHAELSEN
Salgssjef If, Allianser Bedrift

Foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

CASE
CONSTRUCTION

CASE CONSTRUCTION SALG • SERVICE RESERVEDELER

Dagenborg har 30 års erfaring med Case anleggsmaskiner, Norges største delelager av Case og servicepersonell med riktig erfaring.

**Når det gjelder din CASE,
kontakt oss!**

DAGENBORG MASKIN AS

Case importør Nordland, Troms og Finnmark
Tlf 77 60 73 30 • www.dagenborg.no

STATOILS RÅD FOR SIKKER VINTERDRIFT

De seneste par årene har maskinentreprenører over hele landet måttet baske seg gjennom vintre med ekstremkulde. Som en betydelig leverandør av diesel til bruk på anleggsmaskiner er derfor Statoil på banen med de gode og generelle rådene man mener sikrer et problemfritt forhold til dieselen gjennom vinterkulda.

Samtidig knuser Statoil myten om at det leveres diesel av ulik vinterkvalitet avhengig av hvor lavt temperaturen vanligvis synker i ulike deler av landet. Det betyr at vinterkvaliteten på grønn avgiftsfri anleggsdiesel som leveres i Kristiansand er helt lik den som leveres i tradisjonelt strenge kuldесentra som Røros og Karasjøk. I forrige utgave av Anleggsmaskinen etterlyste maskinentreprenør Sven-Ole Nesset gode forklaringer på masse trøbbel med tette dieselfiltre gjennom den heftige kuldeperioden før jul i fjor, til tross for alt av tillærte mottiltak gjennom 28 års bruk av anleggs- og skogsmaskiner om vinteren. Statoil har notert seg problemene som både Nesset og andre maskinentreprenører har rapportert om.

Pluss- og minusgrader

- Helt generelt, hvis temperaturene faller til under minus 25 grader over lengre tid, kan dieseldrevne

maskiner uansett oppleve å få problemer, parerer Statoils salgssjef for storkunder innen transport og entreprenør, Sigurd Lindahl. Og moderne maskiner, og særlig en del kompakte gravemaskiner, har dieseltanken plassert kloss inntil motoren som dermed kan virke som et varmeelement for drivstoffet. Når dette avkjøles etter endt arbeidsdag, er risikoen svært høy for at det dannes kondens i tanken. Kondens har som kjent særdeles gode livsvilkår under veksling mellom pluss- og minusgrader.

- Og hold dere for all del langt unna parafin for å bedre vinteregenskapene til anleggsdiesel, advarer senior produktspesialist i Statoil, Knut Skårdalsmo.

Feller ut voks

I tillegg til at batteriene tappes mye raskere når det er kaldt, må maskinbrukerne altså være forberedt på problemer med dieselen

når det er ekstremt kaldt over lengre tid, ifølge Skårdalsmo. Vanlig norsk vinterdiesel begynner å felle ut vokskrystaller og bli tåkete ved minus 22 grader.

- Dette vil ikke gi noen umiddelbare problemer så lenge bilen eller maskinen er i jevnlig bruk. Men dersom dieselen blir stående "urørt" under denne temperaturen over flere dager risikerer du etter hvert tette dieselfiltre. Det som skjer er at vokskrystallene som er dannet synker mot bunnen av tanken. Hvor hurtig dette skjer, vil først og fremst være avhengig av temperaturen og hvor lang tid dieselen får stå "i fred". Maskinens driftsmønster har med andre ord stor betydning, sier Skårdalsmo.

Nærhet til motoren

En typisk misforståelse er at dieselen på tanken fryser når det blir minus 30 grader ute, ifølge Lindahl. Lufttemperaturen gjenspeiler heller ikke nødvendigvis

temperaturen på dieselen i tanken.

- Står maskinen stille utendørs i ekstremkulda i lengre tid vil selvsagt temperaturen på dieselen i tanken bli lik utetemperaturen. Jevnlig bruk av maskinen vil bidra til å holde temperaturen i dieselen oppe siden dieselen sirkulerer rundt motoren. Dieselen som kommer i retur til tanken fra motoren vil være relativt varm. De vokskrystallene som eventuelt er dannet vil passere gjennom filteret og smelte når dieselen er en tur innom motorrommet, opplyser Skårdalsmo.

Identisk diesel landet over

Mange tror også at det selges ulik anleggsdiesel i ulike deler av landet, og at dieselen i enkelte deler av landet er mer kuldesterk enn i andre deler av landet. Slik er det ikke, påpeker Skårdalsmo.

- Vår avgiftsbelagte, såkalt blanke diesel (red. anm.) kan være tilpasset lokale forhold på bensin-

Vi gir deg påfyll!

KULDERÅD Sigurd Lindahl har fått med seg produktspesialister i Statoil til å gi gode råd om vinterdrift med dieseldrevne anleggsmaskiner. (Foto: Svein Erik Madssveen)

stasjonene, men Statoils grønne anleggsdiesel er den samme over hele landet. Den har et såkalt "filterpluggpunkt" på 32 kulde-

grader, men den vil normalt klare enda et par stive minusgrader. Pluggpunktet måles i laboratorium og er den temperaturen hvor

vokskrystallene blir så store at de ikke lenger kan passere gjennom dieselfilteret.

Felles standarder

Siden eventuell utfelt voks etter hvert vil samle seg i bunnen av en lagertank, kan det være et triks å unngå å ta diesel fra de laveste sjiktene i tanken dersom dette er mulig. Når voksen først har blitt dannet, er oppvarming til minst romtemperatur den eneste løsningen og som sagt vil dieselen på en maskin i drift få den nødvendige temperaturøkningen når den sirkulerer forbi motoren. Alle oljeselskapene følger de samme standardene hvor blant annet kuldeegenskapene er definert, men med unntak om krav til smøreevne, sier disse standardene ingen ting om hvor god en diesel er med tanke på å beskytte motorens vitale deler. Statoils anleggsdiesel har høyteknologiske tilsetninger som bl.a. hindrer korrosjon

og sørger for effektiv rensing og renhold av innsprøytningssdyser. Dette sikrer optimal forstøvning i dieselen i innsprøytningøyeblikket og dermed størst mulig sjanse for å få start.

Parafin kan ødelegge

En utbredt misforståelse er at det blir blandet inn parafin i dieselen om vinteren for å gjøre den mer kuldesterk. Dette ble gjort før i tiden, sier Skårdalsmo.

Men på grunn av det høye svovelinnholdet i parafin er dette ikke lenger mulig. Han advarer på det sterkeste mot å leke Petter Smart med dieseltanken.

- Kundene spør oss ofte om det går an å tilsette parafin i dieselen for å forbedre kuldeegenskapene. Svaret er et soleklart nei! Tilsetning av parafin (eller andre stoffer) vil gjøre at dieselen ikke lenger er i henhold til gjeldende spesifikasjoner, og både vårt og maskinleverandørens garantian-

KORRIGERER ANNONSETEKST

Statoils Sigurd Lindahl presiserer at teksten i Statoil-annonsen på side 3 i forrige utgave av Anleggsmaskinen har fått uheldig utforming i lys av artikkelen om vinterdriftproblemer med anleggsdiesel. Grønn, avgiftsfri anleggsdiesel levert i bulk er som beskrevet i artikkelen helt uten tilslag av biodiesel, mens det i annonseteksten kan skapes inntrykk av at slikt drivstoff inneholder biodiesel. Ifølge Lindahl er teksten i den aktuelle annonsen innrettet mot bruk av lastebiler i anleggsbransjen, og de kjøres som alle andre kjøretøyer på landeveien med blank avgiftsbelagt diesel som altså er tilført biodiesel.

- Teksten i den aktuelle annonsen skal korrigeres slik at det ikke lenger er mulig å misoppfatte hovedbudskapet vårt, sier Sigurd Lindahl til Anleggsmaskinen.

- Fyll opp tanken så snart den er tom og vær svært nøye med å drenere tank og filtre for vann. Nyere maskiner har en langt høyere temperatur på dieseltanken under bruk og dette bidrar til større kondensproblematikk i enn eldre maskiner. Når maskinen stoppes etter endt arbeidsdag kan temperaturen i tanken være 40 grader.

[illegible]

ANI ETC-SMÄSKTINEN 1-2013

Etter hvert som temperaturen i tanken synker utover kvelden/ natta vil avkjølingen medføre en trykkreduksjon i tanken med den følge at det suges ny luft inn i tanken.

Siden all luft inneholder vann vil

dette øke vanntilførselen til tanken. For å minimere risikoen for dette er det derfor viktig å fylle opp drivstofftankene på maskinene etter arbeidsdagen.

- Husk også å drenere tankene daglig for vann. Et vannfritt driv-

| KNUT SKÅRDALSMO,
STATOIL
| SVEIN ERIK MADSSVEEN

DEN BESTE BILEN FOR JOBBEN. UANSETT JOBB

VINTERKAMPANJE

SPAR KR. 25.000,-
på toppmodellen Instyle
med innholdsrik utstyrs pakke

Nå fra kr. **248.647,-*** ekskl. mva

Nå fra kr. **292.400,-*** inkl. mva

Euro NCAP
L200: ★★★★★
Toyota Hilux: ★★★★
Isuzu D-Max: ★★★

Maks HK/Dreimoment
L200: 178/400
Toyota Hilux: 171/360
Isuzu D-Max: 163/360

Maks antall kollisjonsputer
L200: 6
Toyota Hilux: 6
Isuzu D-Max: 2

Kjørecomputer
L200: Ja
Toyota Hilux: Nei
Isuzu D-Max: Nei

Tilhengervekt
L200: 2700 kg
Toyota Hilux: 2250 kg
Isuzu D-Max: 3000 kg

Svingdiameter
L200: 11,8 m
Toyota Hilux: 12,2 m
Isuzu D-Max: 12,4 m

Stabilitetskontroll
L200: Ja
Toyota Hilux: Ja
Isuzu D-Max: Nei

Høydejusterbar førestol
L200: Ja
Toyota Hilux: Nei
Isuzu D-Max: Nei

Rustgaranti
L200: 12 år
Toyota Hilux: 6 år
Isuzu D-Max: 6 år

Laveste CO₂-utslipp
L200: 212 g/km
Toyota Hilux: 217 g/km
Isuzu D-Max: 222 g/km

UTSTYRSEKSEMPLER INSTYLE:

Skinnseter, Stabilitetskontroll, 4/6 kollisjonsputer, Automatisk klimaanlegg, Alufelger, Cruise Control, Sotede bakre vinduer, Lærratt, Radio/CD/MP3, Fjernstyrt sentrallås, El. vindusheiser, 5-trinns automatgir (Double Cab), Regnsensor, med mer.

MITSUBISHI L200 nå fra kun kr. **219.609,-***

GARANTI
5 ÅR
100.000 km

FOR NÆRMESTE FORHANDLER RING 23 37 61 00

*Veil. pris pr. 01.01.11 levert Drammen bilhavn.
Enkelte utstyrsdetaljer kan avvike fra standard.
Forbruk: 8,0-9,1 l/100 km variert kjøring. CO₂-utslipp: 212-240 g/km.
Kilde: Opplysningsrådet for veitrafikken pr 15.11.10

www.mitsubishi.no | **GARANTERT KVALITET**

SKUFFE MAT

Pakk ut og grav ned

EMS drenskum (bildet) er en av mange suksesser for EMS Teknikk AS de seneste årene. Denne norske avdelingen av et større selskapsgruppe har nå kjøpt aksjemajoriteten i EMS Teknikk AB i Sverige som hadde 45 millioner kroner i omsetning i 2010, eksport medregnet. Den norske avdelingen er nå størst i innenfor EMS-gruppen med sine 34,6 millioner kroner omsatte kroner i fjor. Ifølge en pressemelding om oppkjøpet kan drenskummen pakkes ut og graves rett ned uten flere vidervedigheter.

Ny T-serie fra Case

Case er ute med en helt ny serie traktorgravere, Construction King (bildet), med fire modeller. Kundene kan selv spesifisere sin maskin tilpasset egen drift med tilvalg av to transmisjonstyper, valg av servo og mekanisk betjening, eventuelt også mellom to- eller firehjulsstyring, heter det i en pressemelding.

T-serien byr dessuten på 10 prosent lavere forbruk og 20 prosent høyere lasteproduktivitet. Maskinene er dessuten 30 prosent lavere enn tidligere gravelasteserier fra Case. Avhengig av modelltype er driftsvektene fra 8,05-8,84 tonn, motorytelsene fra 97-110 hk.

Ny Trimble tunnelmodul

Den helt nye tunnelmodulen SCS9000 fra Trimble er utviklet i samarbeid mellom Bever Control i Norge og Trimbles konstruksjonsavdeling i USA. Det for å sikre at programmets funksjoner og egenskaper er tilpasset det norske markedet ved lanseringen her i inneværende måned. Modulen inneholder blant annet overvåking av utviklingen i sprengningsarbeidet, skanning og måling av "som sprengt"-resultater, utsetting av profil og boltesikring og/eller annet som for eksempel lys og trafikkskilting. Programvaren med den nye tunnelmodulen installeres i måleboken Trimble Tablet (bildet) og koples opp via radio, bluetooth eller kabel til Trimbles UTS/SPS390 totalstasjon for å løse daglige måle- og posisjoneringsoppgaver i tunnel- og gruvedrift, heter det blant annet i en pressemelding.

Grunnborer

NGI disponerer moderne feltutstyr og laboratorier for grunnundersøkelser. Vi trenger å styrke virksomheten i Oslo med en grunnborer. For fullstendig annonsetekst se ngi.no. Søknad sendes job@ngi.no, innen 11. mars 2011.

NGI er Norges største frittstående geofaglige miljø, og utfører blant annet grunnundersøkelser, rådgivning og prosjektering for bygg/anlegg i tilknytning til jord, berg og grunnvann.

www.ngi.no

Nytt søkekomsept

EZ Thump lanseres i en pressemelding som et revolusjonerende kabelfeilsøkingssystem opptil 12 kV og kun 32 kg lett (bildet). Systemet representerer et nytt konsept kompakt feilsøkingssystem med lav vekt, batteridrevet eller nettdrevet og perfekt for lavspent- og mediumspenningskabelnett som krever liten investering sammenlignet med et fullverdi kabelmålebilsystem. EZ Thump er tilgjengelig med norsk språk i menyene fra 2011 og stor lyssterk fargeskjerm.

Ny vernesko

Synfiber AS er ute med en helt ny lettvekts, ikke-metallisk vernesko med vernetå og beskyttelse mot gjennomtramp av spiker. Skoen selges under navnet Ares (bildet) og innfrir EU-normen EN345 S1P, ifølge en pressemelding. G Sport-sålen representerer en ny sålgenerasjon med lav vekt og fordi den skal gi optimal beskyttelse, støtdemping og komfort oppgis derfor Aris som like godt egnet til bruk både ute og inne så vel vår, sommer som høst, heter det.

Slutt for HiAce

Toyota har besluttet å stanse produksjonen av den gamle traversen Toyota HiAce (bildet) fra og med oktober i år. Årsaken er at motoren ikke tilfredsstiller Euro 5-utslippskravene, og at produsenten ikke finner det formålstjenlig å gjøre de nødvendige endringene, skriver dagspressen. HiAce er en mye brukt bilmodell i anleggsbransjen også, som nå må se seg om etter alternativer dersom det er ønskelig å anskaffe nye kassebiler. Produksjonen av pickup'er skal fortsette som før, heter det.

Lederskifte i utleie

Bjørn E. L. Larsen (bilde t. v.) har forlatt topplederstillingen i utleieselskapet UCO og overtok 1. februar som administrerende direktør hos konkurrenten Ramirent Norge etter Eivind Bø som har ledet selskapet fra 2006 og som nå skal jobbe for en av norsk industris tyngste investorer, heter det i en pressemelding. Bjørn E. L. Larsen er 51 år gammel og utdannet siviløkonom med en MBA fra Northern Illinois University. Larsen tiltrer samtidig som styremedlem i Ramirent Sverige og som senior visepresident i selskapets konsernledelse.

TAR ANLEGGSSBRANSJEN MED STORM

un er relativt ny i anleggsbransjen, men er på ingen måte skremt av det mannsdominerte og direkte miljøet. Med sitt sjarmerende, tøffe og vinnende vesen har Inger Anne Reinkind satt seg raskt i respekt som en av svært få kvinnelige bedriftsledere i bransjen. Nå er hun på vei inn i MEF-styret Region Midt.

Daglig leder i Oppdal Maskinkompani AS, Inger Anne Reinkind (45), har i løpet av noen få år tatt sjumilssteg på karrierestigen, og det i en bransje som ikke akkurat er dominert av kvinner – bortsett fra som veggpryd inne i anleggsbrakker over det ganske land, da.

– Det var litt tilfeldig at jeg kom inn i anleggsbransjen. Jeg jobbet som regnskapsfører i selskapet Admento, da jeg ble spurt om å ta over som økonomansvarlig i Oppdal Maskinkompani. Og da var jeg jo ikke vanskelig å be, sier Reinkind med et smil når Anleggsmaskinen møter henne under Anleggsdagene som nylig ble arrangert på Gardermoen. Hun begynte i den nye jobben – og bransjen – i januar 2008.

– Deretter gikk det ikke lenge før hun som var daglig leder i bedriften sluttet, og da ble jeg tilbudt jobben. Dette var noe jeg ønsket, så jeg takket selvfølgelig ja og tok over som daglig leder 1. januar 2009. Jeg kunne egentlig ingenting om bransjen da jeg begynte i jobben; jeg visste ikke engang hva en krokobil var. Det har vært utrolig mye å lære, og det er det fremdeles. Men først og fremst har det vært veldig interessant og artig, sier hun.

Det å være kvinnelig bedriftsleder i anleggsbransjen har vært helt uproblematisk, og først og fremst en positiv opplevelse for Reinkind. – Som kvinne må man jo være litt hardhudet og tåle litt tøff prat, men jeg må virkelig si at jeg har blitt tatt veldig godt imot overalt. Jeg har overhodet ikke hatt noen negative opplevelser så langt. Så har vi da også ”kjøle” mange dyktige folk på kontoret og i firmaet, og jeg har en voldsomt god støttespiller i Kjetil Ween, en prosjektleder som har

Navn | Inger Anne Reinkind

Alder | 45

Stilling | Oppdal Maskinkompani AS

Aktuell | På vei inn i MEF-styret Region Midt

vært ansatt i over 30 år. Vi har forresten en dame til på kontoret; Vivian Halmøy, som er ansvarlig for logistikken. Hun har vært i Forsvaret, og har overhodet ingen problemer med å holde kontroll på karene, ler Reinkind.

– Det er for øvrig viktig for meg å være ute der det skjer, og ikke bare sitte inne på kontoret. Annenhver uke har jeg vakt, som blant annet går ut på å kjøre friksjonsbil for å dokumentere standarden på veiene. Vi er inne i det tredje året nå av en 5-års funksjonskontrakt med Mesta på vintervedlikehold. Jeg er ikke redd for å brette opp ermene; hvis brakka trengs å vaskes, så gjør jeg det. Jeg er glad i å gå i kjole, men jeg har da arbeidsklær også! sier hun bestemt.

Reinkind er født og oppvokst på Oppdal i Sør-Trøndelag. På det lille tettstedet og kommunesenteret har hun bodd hele sitt liv, med unntak av tre år da hun jobbet på Posten i Oslo. Selv om hun er ny i anleggsbransjen, er hun imidlertid ikke ukjent med mannsdominerte miljøer.

– Faren min drev bilverksted, og i bilbransjen er det kanskje enda

færre damer enn i anleggsbransjen. Jeg jobbet hos ham i mange år, så jeg var jo vant til et mannsdominert arbeidsmiljø, forteller hun. Av offisiell utdanning har hun ingenting utover videregående skole, men det har ikke stoppet henne fra å klatre til topps i en bedrift med nesten 20 ansatte.

– Hos faren min lærte jeg regnskap på "gammeldagsmåten", hvor vi førte debit og kreditt i "den store boka". Og da jeg jobbet i Posten i Oslo, i det som den gang het Postgirobygget, satt jeg og punchet i bokføreravdelingen der. Så jeg kunne regnskap fra bunnen av da jeg senere ble ansatt i regnskapsselskapet Admento, noe som selvsagt var en stor fordel. Den største utfordringen da jeg begynte i Oppdal Maskinkompani var egentlig alle de nye faguttrykkene jeg måtte lære meg.

Når den blide bedriftslederen ikke er på jobb, er hun ofte å finne på ski-, løpe-, eller sykkelturn. Reinkind sitter nemlig ikke mye stille.

– Jeg har alltid trent mye, og jeg er nok litt treningsnarkoman. Som

”Det er mange som tenker at ting er ”kjekt å ha”. Sånn er ikke jeg; ingenting er kjekt å ha!”

liten var jeg innom de fleste idrettene, bortsett fra fotball, og de siste 10-15 åra har jeg vært ganske så aktiv, først og fremst med sykling, løping og skigåing, forteller hun. At hun er i relativt god form fikk hun nylig bevist, da hun var med på sykkelrittet ”Sykkelenen’n”, som av mange regnes som Norges vakreste sykkelritt på grunn av løypetra-seen opp Vinstradalen.

– Ja, det gikk faktisk veldig bra. Men trenger du å ta med det da? spør hun med kledelig beskjedenhet.

– Resultatet ble i hvert fall at jeg sluttet å konkurrere, først og fremst fordi jeg er litt redd for ikke å gjøre det like bra neste gang. Jeg er vel rett og slett ikke noe konkurransemenneske på den måten.

Den driftige bedriftslederen har ikke problemer med å få tiden til å gå, og det blir ikke mye slaraffenliv på sofaen.

– Jeg har tre voksne barn; en sønn på 18 år som faktisk er lærling i Oppdal Maskinkompani, en sønn på 21 år som jobber i et konkur-rerende firma, og en datter på 24 år. Mesteparten av tiden går med til familien, venner og jobb – det er jo ikke akkurat en åtte-til-fire-jobb jeg har. Likevel fikk jeg tid til å bygge meg hus i høst. Vi flyttet inn 19. desember, så vi rakk å feire jul i nytt hus. Jeg begynte byggingen i august i fjor, og med god hjelp fra mine sønner, faren min og gode venner, gjorde jeg alt innvendig tømmerarbeid selv. Da jeg begynte kunne jeg ingenting om husbygging, men nå kan jeg ganske mye. Det er nok litt sånn jeg er; utfordringer er viktig for meg, sier hun, men røper samtidig at det ikke frister til gjentakelse.

– Neste gang jeg skal flytte – hvis det blir noen neste gang – så kjøper jeg et nøkkelferdig hus, slår hun fast.

I 2010 hadde Oppdal Maskinkompani vært MEF-medlem i et halvt århundre. Da er det vel nesten på sin plass at bedriftens relativt ferske leder er på vei inn i MEF-styret.

– Jeg har blitt foreslått som vararepresentant i styret i MEF region Midt, noe jeg tror vil bli veldig interessant og ”kjøle” lærerikt. Det er ønske om flere kvinner i bransjen, og dét er kanskje litt av grunnen

til at jeg har blitt tatt så godt imot. På MEFs landsmøte i Haugesund i mai fjor, var jeg tilstede for å ta imot en plakett som bevis på at vi hadde vært medlem i 50 år. Og jeg vet ikke om det er noe helt spesielt med denne bransjen, men det er virkelig noe av det artigste jeg har vært med på. Alle var så inkluderende og sosiale og det var en utrolig fin opplevelse, sier hun engasjert. MEF-styret er imidlertid ikke det eneste nye Reinkind begir seg ut på i tiden som kommer.

– Sammen med en venninne og tidligere kollega fra Oppdal skal vi starte et kvinnettverk for kvinner i ledende stillinger. Mannfolka har jo sine nettverk, men de er ikke alltid så lett å komme inn i for oss kvinner.

Oppdal Maskinkompani er en tradisjonell bedrift som utfører det aller meste innenfor anleggsarbeid. Reinskind legger ikke skul på at hun har en del tanker rundt driften av selskapet, men det gjelder å trå varsomt.

– Vi er en relativt gammel bedrift, og vi har ansatte som har vært der i 40 år, så det er ikke bare å komme inn og gjøre store omveltninger. Det gjelder å ta ting forsiktig og ikke trække noen på tærne, og fremfor alt er det helt vesentlig at man har med seg de som faktisk gjør jobben, sier hun. Nøyaktig hva hun har i hodet av planer, vil hun imidlertid ikke ut med.

– Jeg er opptatt av informasjonsflyten i selskapet, og ønsker ikke at våre ansatte skal lese om det her i dette bladet. Men vi har nylig asfaltert hele området rundt kontoret vårt. Vi holder til midt i Oppdal sentrum, og det er nødt til å se litt ordentlig ut hvis vi fortsatt skal være der. I tillegg oppfører vi et nytt lagerbygg akkurat nå, for å bli kvitt en del rusk og rask som ligger rundt omkring. Det er mange som tenker at ting er ”kjekt å ha”. Sånn er ikke jeg; ingenting er kjekt å ha! slår hun bestemt fast.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

RIVENDE KJØPESENTERU

Et par kilometer øst for sentrum av Trondheim ligger KBS kjøpesenter. Eller rettere sagt; der ligger restene av det som var KBS-senteret. Hele senteret er nemlig revet, for å rydde plass til et nytt og mye større kjøpesenter som skal reises på tomten. Ifølge SG Entreprenør, som har vært ansvarlig for rivingen, er det første gang et helt kjøpesenter har blitt revet i Norge.

Nytt og større Det gamle KBS-senteret er helt borte og støpingen av fundamentene til det nye og mye større senteret er allerede i gang. Arvid Grønning, daglig leder i SG Entreprenør AS, har oversikten.

KBS kjøpesenter ble etablert i 1993, på en tomt hvor det allerede i 20 år hadde vært drevet handelsvirksomhet. Og handelsvirksomhet skal det definitivt fortsatt være der. Det nye senteret får hele 100 butikker fordelt på 70.000 kvadratmeter (inkludert parkering og boliger), mot tidligere 47 butikker og 17.000 kvadratmeter. Senteret blir dermed Trondheims største målt i antall butikker. Navnet "KBS" gjenspeiler for øvrig de tre grunnleggerne av KBS familiemarked, som senere ble KBS-senteret; Kjerringvåg, Bringedal og Sjømo.

TVIKLING

Betongen knuses

Knuseverket knuser 700 tonn masser om dagen og sorterer samtidig jernet fra betongen ved hjelp av en magnet.

Rask riving

Det gamle kjøpesenteret var i full drift frem til 9. oktober 2010, og en knapp uke senere hadde SG Entreprenør full tilgang til tomten og bygningsmassen. Og deretter gikk det fort; allerede 7. desember var alle vegger og tak borte, og kun kjellerne sto igjen.

– Bygningsmassen på det eksisterende senteret, som var ca. 17.000 kva-

dratmeter stort, besto i all hovedsak av stål og betong. Byggherren hadde for øvrig egentlig tenkt å vente til etter julesalget med å begynne med rivingen, men det viste seg at på grunn av all anleggstrafikken i området på grunn av veiarbeidene som pågår, ble kundegrunnlaget svekket så mye at de fremskyndte det til oktober, forteller Arvid Grønning, daglig leder i SG Entreprenør AS.

Snemyr & Limm betongpumping as

Vi leverer:

- mørtelpumper
- injeksjonspumper
- komprimeringsmaskiner

Kontakt oss, eller se våre nettsider for mer informasjon.

Telefon: 38 17 90 50
Fax: 38 17 90 69
E-post: admin@betongsproyting.no
www.betongsproyting.no

...og sorteres

Første senterriiving

Det er altså ikke småtterier som har blitt revet i rekordfart i Trondheim. Nesten 20.000 tonn masser har blitt bearbeidet og sortert av SG Entreprenør. Ifølge KBS' egne nettsider har hele 96 prosent av massene blitt sortert. Foruten betong dreier det seg blant annet om 800.000 kilo jern, 4.000 kilo vindusglass, 560 kilo lysstoffrør og 20.000 kilo isopor. I tillegg til gips, treverk, asbest og annet EE-avfall.

– Dette er en stor rivejobb. Det er den største vi har utført, og den nest største i Trondheims historie – etter St. Olavs Hospital som rives i disse dager. Det er visstnok også første gang at et helt kjøpesenter har blitt revet her i landet, forteller Grønning.

Kraftig saks

Til en så stor rivejobb var det behov for både menneskelige og maskinelle ressurser av en viss størrelse.

– Vi hadde 25 mann på prosjektet her til å begynne med. Til å rive brukte vi tre spesialmaskiner med betongssaks og sorteringsklype. Den største var en 55-tonns betongknuser. Betongsaksa har en kraft på 200 tonn. I tillegg brukte vi tre mindre maskiner som gikk inn i bygget og rev og sorterte, sier Grønning.

Knuseverk

Når Anleggsmaskinen er på besøk, er det kun betong- og armeringsjernrester på bakken som røper at det i det hele tatt har vært et bygg på

tomten. I det ene hjørnet av tomten står et knuseverk som SG leier inn fra Johnny Buhagen AS.

– Vi gjør grovarbeidet selv, med betongklyper, men de mindre massene er det knuseverket som tar seg av. Knuseverket knuser 700 tonn masser om dagen og sorterer samtidig jernet fra betongen ved hjelp av en magnet. Jernet blir sendt til Mo i Rana hvor det smeltes om, mens all betongen i utgangspunktet skal gjenbrukes i forbindelse med nybygget, blant annet til tilbakefylling og forsterkningslag i grunnen, sier Grønning.

En butikk per bolig

Tidligere ble en stor del av tomten – over halvparten av totalt ca. 15.000 kvadratmeter – benyttet som parkeringsarealer. Det nye bygget vil utnytte tomten på en langt bedre måte, og all parkering skal foregå under bakkenivå, i de to nederste kjelleretasjene. Det 70.000 kvadratmeter store nybygget vil få seks etasjer over bakken, hvorav selve kjøpesenteret vil okkupere de to nederste. Her vil det bli 100 forretninger fordelt på ca. 30.000 kvadratmeter. De fire øvre etasjene vil romme ca. 100 boliger.

Hektisk utkjøring

Mens SG Entreprenør er underentreprenør til Skanska og ansvarlig for rivejobben samt vann- og avløpsarbeidene i forbindelse med det nye senteret, er Johs. J. Syltern AS underentreprenør av SG og ansvarlig for utgravingen og tilfylling av tomten.

– Vi skal kjøre ut totalt ca. 100.000 kubikkmeter masser fra tomta. Vi startet gravingen og utkjøring av masser 15. november, og allerede til jul

Glade karer Daglig leder Arvid Grønning og anleggsleder Eivind Esp fra SG Entreprenør AS.

– etter halvannen måned – var halvparten ute. På det meste hadde vi ca. 20 lastebiler her samtidig, og i desember ble det kjørt vekk ca. 110 billass med masser hver dag, forteller anleggsleder Jostein Syltern.

Samarbeidspartnere

Det er for øvrig ikke første gang SG og Syltern samarbeider om et prosjekt. Syltern eier 50 prosent av SG, og prosjektsamarbeid er hensiktsmessig for begge parter.

– SG og Syltern har felles administrasjon her på dette prosjektet. Det er en god løsning å utnytte hverandres ressurser og kunnskaper på slike jobber. Ingen av selskapene hadde nok tatt på seg komplekse prosjekter som dette alene. SG og Syltern har jo har ekspertise i litt forskjellige fagfelt, og ved å samarbeide på denne måten får vi med oss alle fagfelt som er nødvendig for å utføre et slikt prosjekt, sier Syltern.

Positiv sprengkulde

Det har vært enkelte utfordringer på prosjektet, men i motsetning det man kanskje skulle tro har den strenge kulden ikke vært en av dem.

– Kulden har faktisk vært en fordel med tanke på utkjøringen av massene. Når det fryser på blir det lettere å kjøre ut, og vi slipper å etablere midlertidige veier i særlig grad. Dessuten er det renslig og fint. Telen betyr egentlig ingenting med det kraftige utstyret vi benytter her, forklarer Syltern.

– Massens beskaffenhet har derimot vært litt utfordrende. Det er svært krevende masser å grave i fordi de er så harde. En 40-tonns maskin var altfor liten til å gjøre jobben, og en 60-tonns graver vi benytter har aldri brukt så mye diesel som i dette prosjektet. På den annen side er det veldig god kvalitet på massene, så de er lett å håndtere når man først har fått dem løs.

Tidspress

– Fremdriften har vært relativt hektisk. Det var en svært travel riving og utkjøring, som igjen førte til logistikkmessige utfordringer. Tiden fra vi startet å rive til Skanska skulle begynne å støpe de nye fundamentene var meget kort; støpingen begynte 1. desember. Det stilte store krav til planlegging og tilgang til ressurser, sier Grønning.

Fakta:

Bygge(rive)start: 15. oktober

Ferdigstillelse: SG og Syltern vil være ferdig med mesteparten av sine jobber i løpet av første halvår 2011. Men det vil være mindre jobber som tilbakefylling osv. underveis. Det nye senteret skal etter planen åpne oktober 2012.

Byggherre: Realinvest AS

Kontraktssum for tomte- og rivearbeidene: Ca. 26 mill NOK (eks. mva). (Den totale kontraktssummen som totalentreprenør Skanska har inngått med byggherren har en verdi på 477 millioner kroner).

Nye fundamenter Her støpes fundamentene til det nye kjøpesenteret.

Betong og armeringsjern Slik ser det ut på tomten etter at de glupske betongklumpene har vært i aksjon.

– I tillegg er det en utfordring å plassere rivningsmassene, i og med at så å si hele tomten skal bebygges. Da blir det jo trangt.

Det nye kjøpesenteret skal etter planen åpne i oktober 2012, i god tid til julehandelen.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

BFAB
BALTICUM FRINAB AS

AT01536

Bransjens sterkeste alternativ!

Osloveien 53, 1534 Moss
telefon: 40 00 79 93,
www.bfab.no

paal@bfab.no
kai@bfab.no
ketil@bfab.no

Salg av alle typer containere

**Fokus på miljø,
service og kvalitet**

Vi kommer frem til de beste løsningene
i samarbeid med våre kunder. Vår visjon er å kunne
levere rett produkt til rett tid til rett pris.

Gremo AB som inngår i Weland konsernet har en omsetning på 2,2 milliader kr. Vi utvikler, produserer og markedsfører skogsmaskiner og lastbærere for en rasjonell håndtering innen skogbruket. Våre maskiner ligger teknisk sett på ett meget høyt nivå. For å få ut maksimal kapasitet tilpasses ofte skogsmaskinene etter kundens ønsker. Gremo AB har sitt hovedkontor og hovedlager med service i Ätran i Sverige.

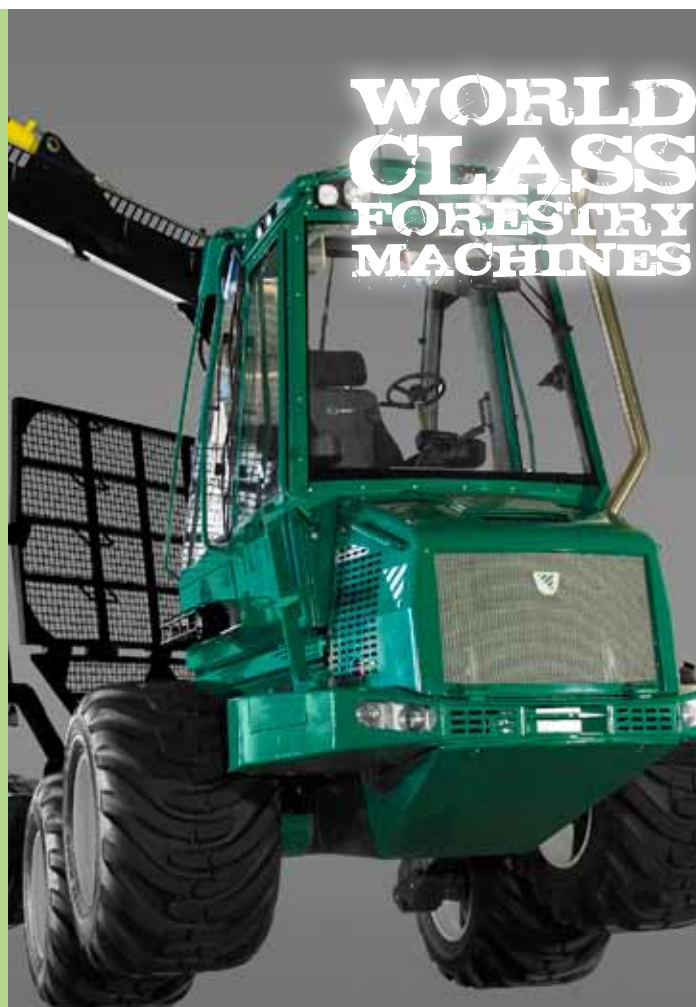
Vi søker nå Forhandler/service

For å styrke vår markedsposisjon i Norge søker vi nå etter en forhandler som aktivt skal stå for kundebearbeiding og salg av våre produkter. Dette gjelder til så vel nye som gamle kunder.

Den person eller firma som vi søker bør ha erfaring innen skog og landbruk eller entreprenørsiden samt ha teknisk kompetanse innen området.

For mer informasjon kontakt:
Torbjörn Sjunnesson +46 734 425 214
torbjorn.sjunnesson@gremo.se

GREMO AB • Box 44 • SE-310 61 ÄTRAN • Tel. +46 346 605 15
www.gremo.se • info@gremo.se

NYHET

KEESTRACK
MOBILE CRUSHING AND SCREENING EQUIPMENT

Markedsleder
med 3 00
solgte maskiner
siden lansering i
2006

Alene med
variable
hydraulikk
pumper /
lastkjennende
hydr.

NYHET

NYHET

AT01268

1816 Skiptvet
Tlf.: 69 80 88 30 - Faks: 69 80 88 31
post@fredheim-maskin.no - www.fredheim-maskin.no
Mob: 913 67 828 Per • Mob: 911 23 966 Svein

Maskin-
entreprenørenes
Forbund

Over 450 MEF-medlemmer bruker MEFs internettbaserte KS/HMS-system

MEF har brukt erfaringene fra vårt tidligere KS-system samt tilbakemeldinger fra medlemsbedriftene til å utvikle fremtidens KS/HMS-system for anleggsbransjen.

Alle MEFs medlemsbedrifter kan ta dette i bruk nå! Henvend deg til din regionsjef i MEF, eller kontakt hovedkontoret på 22 40 29 00.

Du kan også sende en e-post til ksmef@mef.no

STABIL HJULGR FOR BYBRUK

AVER

Fjoråret ble avsluttet med test av en 16 tonns Wacker Neuson beltegraver. Av praktiske årsaker starter vi opp testrunden igjen i 2011 med enda en Wacker Neuson-graver, denne gangen på hjul.

Wacker Neuson 6503 er en liten lekker hjulmaskin med veldig god løftehøyde – og kanonbra stabilitet gjør den perfekt til serviceoppdrag. Noe som trekker en del ned er plasseringen av aggregatet som går ut over sikten under transportkjøring.

Hytta

En reall stor døråpning gjør det enkelt å komme inn i hytta. Førerstolen er ikke akkurat av verdensklasse, men har de nødvendige justeringsmulighetene.

Ved forrige test av en Wacker Neuson (se Anleggsmaskinen 12/2010) ble jeg begeistret over plasseringen av det svingbare aggregatet. På denne maskinen er aggregatplasseringen helt ok under graving, men under transportkjøring blir det hele et problem fordi sikt bildet forstyrres vesentlig. Jeg merket det ekstra godt under kjøring av testmaskinen i bymiljø, det var vrient å oppdage og se både syklist og fotgjengere.

Bra er det derimot at det er mulig å huke sammen nedre og øvre frontrute og skyve hele pakka opp i taket. At den samme vinduspakka subber inn i rattet på vei opp eller ned er ikke like heldig. Fotplassen er god, men matboksen har dårlige plassvilkår inni hytta så den anbefaler jeg blir oppbevart et annet sted.

Lydnivået inni hytta er behagelig, ja faktisk noe av de beste jeg opplevd i denne maskinklassen. Knapper og styrespaker har jeg ingen anmerkninger til, men jeg savner intervallpusser for frontruta – spesielt fordi maskinen går på hjul og ofte ruller i annen trafikk. Men

Wacker Neuson er ikke den eneste produsenten som har oversett denne viktige detaljen.

Hydraulikk

Under testen av Wacker Neusons beltegraver (16 tonn, red. anm.) opplevde jeg hydraulikken som rask og harmonisk. Dessverre er ikke hydraulikken på denne maskinen av samme klasse på hurtighet. Men følsomheten er det ingen feil på, og det såkalte draget som vi maskinførere anvender for å teste følsomheten med, gikk galant selv med tiltrotator montert stikke og skuff. Fordi jeg brukte maskinen til arbeid midt i sentrum, fikk jeg god nytte av knekkbommen. Jordmasser ble lastet på lastebil midt blant sykler og hus. Her viste maskinen seg helt suveren med god rekkevidde og imponerende bra løftehøyde. Legg så til en jevnt god stabilitet, og man innser at dette er denne maskinens rette miljø.

Om jeg fikk bestemme ville jeg hatt kontrollen over frontskjæret i styrespaken i stedet for via en separat spak.

Motor/drivverk

Kraftkilden i Wacker Neuson 6503 er en Yanmar diesel og håndterer galant både framdrift og hydraulikk. Motoren har et behagelig arbeidsturtall som også gleder arbeidere i maskinens nærområde. Slik skal det være! Framdriftssystemet viser styrke også. Jeg hadde ingen problemer med å skyve masser foran maskinen med frontskjæret.

Likevel – jeg skulle nok lagt til på ønskelista at maskinen kunne gått noe fortere under transportkjøring på egne hjul.

Bra transporthastighet er et stort pluss for en maskin som er tiltenkt brukt både til mange kjappe og ulike typer serviceoppdrag for eksemplvis både kommuner, boligbyggelag og elektrisitetsverk.

Service/daglig vedlikehold

Her er det bare å løfte opp det store motordekselet, og man kommer lett til hele motoren og alle tilhørende beholdere og tanker for væsker som må sjekkes før oppstart. Hovedstrømbryteren er smart plassert ved siden av oljepeilepinnen. For alle maskinførere husker jo alltid på å peile oljen hver gang motoren startes første gang hver morgen?

Eller hva?

Hytta kan tippes sideveis og åpner alt sammen for enkleste atkomst ved service og vedlikehold. Også hydraulikksystemene legges nå åpne for reparasjon og ettersyn.

Alt i alt må jeg si meg ganske imponert over Wacker Neuson som gravemaskinprodusent. Plassbegrensning tillater ikke at alle finessene blir beskrevet, men jeg lover at det finnes flere av dem enn det som er nevnt her.

Testfører

| RONNY LARSSON

Foto

| SÖREN JOHANSSON

Karakterboka

Hytte

Sikt	3,5
Plass	3,5
Ergonomi	4,0
Instrumentering	4,0
Hytteklima	4,0

Hydraulikk

Følsomhet	4,0
Hurtighet	3,5
Styrke	4,0

Motor/drivverk

Transporthastighet	3,0
Service	
Daglig vedlikehold	4,5
Atkomst ved service	4,5

Totalt 3,9

Tekniske data

Tjenestevekt	6.500 kg
Motor	Yanmar
Effekt	43,7 kW (58,5 hk)/2.100 o/min
Beltehastighet	30 km/t
Gravekraft skuff	25,8 kN
Max. gravedyp	3,56 m
Max. gravehøyde	5,05 m
Lydnivå eksternt	98 dB(A)
Lydnivå hytte	78 dB(A)

Standard utstyr

- Frontskjær
- Klimaanlegg
- Tankpumpe
- Belysing foran/bak
- Autotomgang
- Hammerhydraulikk

Grunnpris 710.000,- kroner pluss avgift

NESTE STORE STEG

NYE FORDELER MED KOMATSU

Introducing
Komatsu **931.1**

Introducing
Komatsu **911.5**

FORESTRY QUALITY. HELE VEIEN!

Enda en gang setter Komatsu Forest ny standard for hvordan virkelig effektivt og holdbart skogbruk skal se ut. Nye tekniske innovasjoner. Rask produktutvikling. Smart produksjon. Forbedrede serviceløsninger. 2011 er starten for et nytt spennende kapittel i foretakets utvikling, der et forbedret samarbeid med Komatsu-

konsernet skaper nye fordeler for våre kunder, i alle sammenhenger. Det første synlige resultatet av denne satsningen er at våre skogsmaskiner nå heter Komatsu. Fra og med nå handler det bare om kompromissløs kvalitet – slik som behøves i skogen. Fortsettelse følger...

- uten prestasjonsangst!

RT40B Med mer muskler

- opp til 35% sterkere tiltmoment

Indexator Lanserer ny forsterket utgave av RT40

- Kan nå brukes på større maskiner; opp til 16 tonn
- Klarer 25% høyere belastning
- Opp til 25 % høyere rotasjonsmoment
- Nye hydraulikkventiler for økt oljestrøm
- Minimal vektøkning

**Best på service
og reservedeler!**

Maskin og Konsult AS
Utstyrsspesialisten for anleggsmaskiner

Industriveien 6, 2020 Skedsmokorset Tlf: 64 83 65 30 E-post: firmapost@rototilt.no

AT005/13

Fakturering, prosjekt-, og økonomi- styring for maskinentreprenøren

Våre løsninger for maskinentreprenører gir deg:

- Komplette økonomiske oversikter på prosjekter som kan inndeles i hovedprosjekt, delprosjekt og aktiviteter.
- Fakturering mot prosjekt, fast pris eller regningsjobber etter medgått tid og materiell.
- Komplette regnskap med reskontro.
- Timeregistrering for ansatte og maskiner (via web, mobil og SMS med minTimeliste).
- Elektronisk bilagshåndtering.
- Integrasjon mot e-Pocket Handyman for timeregistrering, materielluttak og dokumentasjon.

**Vi har over 20 års erfaring og mer enn
400 entreprenører som kunder.**

Daldata Oslo As er en av Visma's største forhandlere. Vi har mer enn 20 års erfaring med utvikling og leveranser av økonomiløsninger. Vi har nærmere 1500 kunder i Norge, hvorav ca 400 er entreprenører.

Ta kontakt med Harald Gran på telefon 46 400 518 eller mail: harald.gran@daldato.no. Du finner mer informasjon om våre løsninger for entreprenører på www.daldatooslo.no.

Daldata Oslo As
Karoline Kristiansensvei 2, 0661 Oslo
tlf: 48 00 22 22
oslo@daldato.no
www.daldatooslo.no

SKUFFE MAT

REMU sikter høyere

Den nye Evolution Pro (EP)-serien sikteskuffer fra finske REMU erstatter alle tidligere modeller, får verdensdebut på Conexpo 2011 i Las Vegas, men blir tilgjengelige for kunder allerede i mars. På EP-skuffene (bildet) er hydraulikkmotor og -slinger totalbeskyttet mot påvirkning og slitasje og dermed så å si helt frikoplet fra behov for vedlikehold og dele-utskiftninger, heter det i en pressemelding. Det nye designet gir bedre håndtering av våte masser, og EP-skuffene har bolt-on hurtigkopling for bruk på både gravemaskin og hjul-laster. Skuffeserien kommer i utgaver for gravmaskiner fra 5-25 tonn samt en rekke andre bæremaskiner, med to, tre og fire rotatorer i to lengder på henholdsvis 950 og 150 mm.

MÅNEDENS BIL | SUZUKI SWIFT 4x4

LYKKELIG SOM LITEN

Pris testet modell: Kr. 219.900,-

Motor: 4-syl 16V 1.242 c3 bensin-
motor, 94 hk, 119 Nm

Totaltvekt/nyttelast: 1.560/450 kg

Tilhengervekt m/brems: 1.000 kg

0-100/toppfart: 13,4s/165 km/t

Forbruk: 4,9/5,5/6,7 l/100 km
(landevei/blandet/by)

I Norge står 4x4-modeller med god plass, kraftig dieselmotor og innbydende luksuspreg fortsatt høyt på ønskelista. 4WD-utvalget i småbilklassen er så å si fraværende, og med svært få unntak er Suzuki Swift et slikt alternativ. Bilen er nå kommet i oppgradert stand med klare forbedringer på et par punkter sammenliknet med utfaset modell.

løftes opp for fjerning av is, og det er veldig kjapt gjort å feie lille Swift ren for snø. En klar praktisk fordel sammenliknet med masse tidsbruk med snø-kost på ruvende 4x4-SUV'er.

Bak rattet byr de nye og litt større forsetene på god støtte nesten alle veier, men det blir i overkant trangt for folk i baksetet når en fører med middels benlengde som undertegnede

smale vinduer under rygging er heller ikke imponerende. Men gode sidespeil avhjelper mye. Nytt dashboard er stilrent og ryddig anlagt i sort matt karbon-look med klassisk layout og har kun én – og derfor for oss akseptabel – imitert aluminiumsdetalj midt på. Betjeningen av alt tilbehøret er enkel og logisk og tilvennes på et øyeblikk, men knottene på

2.500 o/min (90 km/t på 5. gir) og oppover, men det er ikke noe mer å hente uten å gire ned ett eller helst to hakk. Alt i alt betyr dette gunstig drivstofforbruk og lavt CO₂-utslipp til 4x4 å være, men her synes vi Suzuki har gått vel langt selv om motorstøyen under hissige omløp er lite sjenerende (76 dbA/3.750 o/min). Når motorens boring og slaglengde er satt til 73,0x74,2 mm er det helt tydelig at produsenten bevisst har valgt behov for høyt turtall som preferanse på bekostning av enkel tilgang på dreiemoment.

En annen sluttutveksling ville gitt mer kraft og respons ved lavere turtall, men samtidig høyere utslipp og forbruk. Oppsummert er nye Suzuki Swift både lidderlig artig og god å kjøre, men altså vel slitsom under aktiv bruk på kupert landevei.

Fjæringen oppfatter vi fortsatt som slamrete og litt stump, men bilen retter seg nå enkelt opp etter sving. Styring og kontakt med underlaget via rattet gir vi fullt ut godkjent. Men bakkekklaringen utgjør beskjedne 14 cm, og vi opplevde et par ganger å måtte jobbe ekstra hardt for å komme løs fra høye brøytekanter.

Nytt på Suzuki Swift fra og med 2011 er sju kollisjonspu-ter, maksimale fem stjerner på NCAP kollisjonsskala og fem års garanti mot tekniske feil og mangler.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Mens de aller fleste bilprodusentene kun satser på mellomstore og store modeller med firehjulstrekk, kjører Suzuki på med 4x4 over hele linja. Dermed representerer den nye utgaven av lille Swift fortsatt et rimelig alternativ for dem som prioriterer høy framkommelighet vinterstid uten å stille ekstra krav til stor plass og kraftig dieselmotor.

Første gang vi prøvekjørte Swift for snart tre år siden, påpekte vi stram og ufølsom styring og liten evne til selvoppretting, i overkant hard fjæring og en veldig kjasete bensinmotor.

Vår testperiode denne gangen falt lykkeligvis sammen med passasje av et utstrakt nedbørsområde over Østlandet. Mengder av tung og våt snø kombinert med dårlig brøyting ga ønskeforhold for prøvekjøring av en liten 4x4-bil.

Aller først pluss-noterte vi at vinduspuserne som før kan

velger rett kjøreposisjon. En kalkulert ulempe altså, når man velger liten bil, sammen med de ørsmå 211 literne bagasjeplass helt bakerst. Full lårstøtte i førerstolen er fortsatt manglevare, men det bedres noe ved å tilte sitteputa bakover.

Romfølelsen i kupeen i den lille bilen er overraskende stor, og sikten framover er god. Men tykke B-stolper langt framme hindrer sammen med nakkestøttene en del av sidesikten.

Utsynet bakover gjennom

rattet (ekstraustyr) for radio/CD og fartsholder er ganske utsatt for utilsiktet kontakt under kjøring.

Hvis 1,3 bensinmotoren i forrige modell var kjasete, byr den 1.242 cm³ store arvtakeren på enda mer turtallspreget kjas. De 96 hestekreftene aktiveres fullt ut ved 6.000 o/min som er helt oppunder rødmerkingen på turtelleren. 119 Nm leveres ved 4.800, og dreiemomentet befinner seg slik sett ganske langt unna under normal kjøring. Bilen mestrer flat vei for så vidt greit fra

DIGPILOT

3D maskinstyring med GPS

Leie kun kr 13.500* per måned!

*eks mva

Service Salg Utleie

Ta kontakt med våre erfarne instrumentmakere.

Bygg- og anleggslasere

Utstyr til oppmåling

Drop-in service

Fra klokka 07:00 til 09:00 utfører vi kontroll og justering av instrumentene dine mens du venter.

Gundersen & Løken AS

Postboks 53 Lindeberg
Besøksadresse: Jerikoveien 26
info@gl-instrumenter.no

1007 OSLO
22 81 39 90
www.gl-instrumenter.no

SENKBAR OLJEVARMER

Den senkbare oljevarmeren fra Backer er ment til forvarming av hydraulikkolje for å redusere slitasje på systemet. Oppvarmingen reduserer evt. vanninnhold i oljen. Den er enkel å bruke, krever ingen fast montering. Den festes enkelt med innebygde magneter på bunnen av f.eks. tanken. En annen fordel er at tanken ikke trenger å tømmes. Om varmeren skal løftes inn og ut av tanken regelmessig bør løftewieren brukes for å unngå skader på anslutningskabelen. Finnes i standard-sortiment, men kan også kundetilpasses.

TEKNISK SPESIFIKASJON

Materiale:	Rustfritt stål EN1, 4301/SS 2333
Anslutning:	Elektrisk anslutning 3x1,0mm², 4 m lang kabel
Spenning:	230V el. kundespes.
Vekt:	1,4 - 3,1kg
Montering:	Ingen fast montering, festes med magneter i bunn av beholder
Yteffekt:	0,9W/cm²
Sikkerhet:	CE-merket el. LVD, 2006/95/CE (lavspenningsdirektivet)
Øvrig:	Komplett med termostat, skal være minst 3 cm. under væske ved drift. Væskens flammepunkt må minst være på 190°C.
Tilbehør:	KIT med løftewire

STANDARDSORTIMENT

Effekt	Spenning	Bryt-temp.	Dimensjon L x B x Ø mm	Art.nr
250 W	230 V	40°C	225 x 74 x 67	6150432301
500 W	230 V	40°C	325 x 74 x 67	6150432302
1000 W	230 V	40°C	525 x 74 x 67	6150432303
250 W	230 V	20°C	225 x 74 x 67	6150432304
500 W	230 V	20°C	325 x 74 x 67	6150432305
1000 W	230 V	20°C	525 x 74 x 67	6150432306

Backer
Norske Backer A/S

Tlf: 62 82 88 28
Fax: 62 81 74 56
marked@norskebacker.no
www.norskebacker.no

www.kurergraf.no

Holder til i Innfjorden i Rauma kommune

Størst i Norge på veirekkverk

Over 30 års erfaring

MEF-medlem

30 ansatte og en omsetning i 2007 på kr 82 millioner

www.agjerde.no
 ARVID GJERDE AS 6315 INNFIJORDEN
 TLF: 71 22 72 22 E-POST: GJERDE@AGJERDE.NO

Din verktøykasse for anbud og prosjekt

ProAdm®
 Markedets kraftigste kalkyleverktøy for prosjektstyring

Nå i ny versjon
 – enklere og raskere har det aldri vært

V.4

Citec Ring oss på 40 00 57 65 – www.citec.no

Liebherr industri- og sorteringsmaskiner

JMM GROUP
www.jm-maskin.no

Johs Møller Maskin AS
 Hamar Næringspark - Elvesletta 15
 2323 Ingeberg - Tlf: 62 50 91 50
 Salgssjef industri - Sigbjørn Gaasø
 mobil 920 56 518

ANLEGGSDAGEN TILBAKE PÅ TOPP

RIKSMEKLONGSMANNEN:

Her må vi komme
til enighet,
jakter!

KVINNEN

IE OPEN

Det er nærmest umulig å tolke samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa og vegdirektør Terje Moe Gustavsen på en annen måte enn at hverdagen ikke blir helt den samme uten et årlig oppmøte på Anleggsdagene. Med 806 unike deltakernavn, 57 leverandører og 50 eksterne seminarinnledere fordelt på fem temaer over tre dager gjenvant Anleggsdagene 2011 hegemoniet som landets største og viktigste fagmønstring for anleggsbransjen.

Selveste VEGDIREKTØREN:

„Det er bra med
FELLES
vegadministrasjon!“

ANSIKT TIL ANSIKT MED ANLEGGSTRANSJEN

Velkomst Samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa ble tatt vel i mot av MEFs Arnstein Repstad og Trond Johannesen på Anleggsdagene 2011.

På Anleggsdagene 2011:

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

| RUNAR F. DALER

Ingen andre samfunnsaktører i dag stiller så godt begrunnede krav til investeringer, drift og vedlikehold av vei og bane som Maskinentreprenørenes Forbund (MEF). Heller ikke i år skremte det samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa fra å møte den kravstore forsamlingen av MEF'ere ansikt til ansikt.

Det er viktig å møte anleggsbransjen på denne måten. Og løse påstander om at det ikke skjer noe med veiene i dette landet er bare en myte. Hvor jeg enn ferdes møter jeg på strekninger lang veiene med skilting for anleggsarbeid, nedsatt hastighet og omkjøringer. Så at det skjer mye på veisiden i Norge er helt sikkert, mente Magnhild Meltveit Kleppa.

Under Anleggsdagene i fjor introduserte statsråden fra samme talerstol hovedinnholdet i forvaltningsreformen som ble innført fra årsskiftet 2009/2010. Denne gangen var hun mest opptatt av å oppsummerte hovedtrekkene for hvordan det er gått nå ett år etter, sammenholdt med en smule skepsis som i fjor på samme tidspunkt rådte grunnen innenfor flere bransjer – anleggsbransjen inkludert.

- Jeg synes det har gått ganske bra, med fylkeskommunene som veivisere og som utvalgte aktører. Og vi er særdeles fornøyde med at MEF og medlemsbedriftene slik vi oppfatter det, ikke har merket noe konkret verken i den ene eller andre retningen med tanke på den enkelte jobb, lød den beroligende åpningen av Meltveit Kleppas innlegg.

Tett på Vegdirektør Terje Moe Gustavsen betrakter Anleggsdagene som den aller viktigste møteplassen med anleggsbransjen.

Rake i ryggen

Da MEFs styreleder Arnstein Repstad og administrerende direktør Trond Johannesen noen minutter tidligere tok i mot samferdselsministeren ved hovedinngangen på Clarion Hotel Oslo Airport under Anleggsdagene i 2010, var begge allerede rimelig beroliget over at samtlige fylker med unntak av Oslo på det tidspunktet hadde økt bevilgningene til vei i forbindelse med forvaltningsreformen. Meltveit Kleppas videre oppsummering ga ytterligere grunn til å begrave mulige årsaker til skepsis.

- Fylkeskommunene har virkelig tatt de nye oppgavene som veiansvarlige på fullt alvor, har rettet ryggen og i tillegg satset økonomisk. Mange var litt engstelige omkring dette nye i fjor, MEF inkludert, supplerte vegdirektør Terje Moe Gustavsen i sitt innlegg blant annet og hadde faktisk registrert en del av betenkningene omkring hvorvidt bevilgede penger til vei muligens ville bli brukt i andre viktige sektorer som for eksempel skole og helse.

Nesten 100 prosent bra

Betenkningene var reelle nok, syntes både Meltveit Kleppa og Moe Gustavsen, fordi det innad i flere leirer også verserte en del usikkerhet om det ville bli produsert, driftet og vedlikeholdt like mye vei av hver krone som tidligere.

- Vi registrerte også en del skepsis omkring fylkeskommunene og mulig mangel på kompetanse på området sammenliknet med Statens vegvesen. Nå ett år etter må jeg være ærlig og innrømme at det ikke står 100 prosent bra til overalt.

Men i det store bildet ser det veldig bra ut. Mye er altså på plass, men samtidig gjenstår en del. For egen regning synes jeg vi har fått til mye med tanke på en så omfattende reform på såpass kort tid som ett år, fastslo Magnhild Meltveit Kleppa til tross for at 12 av fylkeskommunene fortsatt har ubrukte midler fra budsjettpostene for 2010.

Hvetebrødsdagene over?

Trond Johannesen plukket opp hansken hun nettopp hadde kastet og viste

til at 15 av fylkeskommunene har gode erfaringer ett år etter at reformen ble innført, ifølge en bred og fersk undersøkelse i regi av nettopp MEF.

- Men tre fylkeskommuner varsler at de ikke er i rute i forhold til planer og oppstart av veiprosjekter. Og samlet står fylkeskommunene for 650 millioner ubrukte kroner ved utgangen av 2010, gjorde Johannesen klart. Johannesen trøstet likevel med at hvetebrødsdagene i kjølvannet av forvaltningsreformen slett ikke er over, til tross for at tre av fylkeskommunene i Norge har omdisponert midler fra vei til andre sektorer, og at årsakene skyldes politiske prioriteringer, kostnadsutvikling for kontraktene og manglende evne til gjennomføring.

Fast på kravene

Dessuten har 16 fylkeskommuner ansatt flere folk innen samferdsel siden reformen ble iverksatt, tilsvarende 40 nye stillinger på landsbasis. Det er jo gode signaler.

- Og samarbeidet med Statens vegvesen fungerer ifølge vår undersøkelse bra. Så langt tyder alle tegn på at MEF i likhet med samferdselsministeren synes starten på en ny veiæra i Norge altså har gått bra. Så anleggsbransjen er for all del klar til å bygge og vedlikeholde mer vei, minnet Johannesen om. Men det er mange flere tunge tak i vente. Derfor gjentok han overfor landets øverste veimyndighet behovet for en ny måte å betrakte behovet for vei og bane på i et annet og mer sannferdig perspektiv. Ikke minst fordi investeringer i vei og bane etter dagens beregningsmåter ikke er lønnsomme (se annen sak).

I forbindelse med kommende statsbudsjetter anmodet på nytt MEF-direktøren departementet om å gå for å opprette et eget teknisk beregningsutvalg for samferdselssektoren, og at NTP minst oppfylles fullt ut, at investeringene i vei og bane gjøres mer langsiktig og at flere prosjekter blir oppført i egne poster.

- Myndighetenes kontraktstrategi må speile strukturen i anleggsbransjen, oppfordret blant annet Trond Johannesen.

Som tilsvar til Arnstein Repstads åpningsbønn om overoppfylling av NTP-rammene svarte Meltveit Kleppa med å vise NTP-plansjer der 2012

og 2013 er oppført som overoppfyllt både for vei og bane. Men ikke mer enn at det totalt dekker opp gapet etter fra 2010.

Fullverdig vedlikeholdsjobb

At også Terje Moe Gustavsen anser Anleggsdagene som en særdeles viktig møteplass, var ingen nyhet for noen av de tilstedevæ-

Mønstring Med 806 unike navn på deltakerlista er Anleggsdagene igjen blitt landets største møteplass for anleggsbransjen.

rende 750 på veibyggessiden i salen.

- Dere som er her er de samme som egentlig gjør denne viktige veijobben! Og her får jeg nyttige innspill å ta med meg i mitt videre arbeid på området, kvitterte blant annet Moe Gustavsen ut.

Veidirektøren hadde to hovedpunkter på hjertet denne gangen.

- Vi opplever 2011 som et pluss på vedlikeholdssiden, som er vesentlig høyere enn noen gang tidligere. Etter dagens beregningsmodeller ser vi ut til å kunne holde tritt med utviklingen. Det betyr at forfallet ikke vil øke mer, noe som er bra både for oss og dere. For vedlikeholdsoppgaver er like gode rent oppdragsmessig som nybygging av vei. Vi trenger dere, og vedlikehold er real jobbing, inviterte Moe Gustavsen til å begynne med.

NTP-rullering

Moe Gustavsens hovedpunkt nummer to handlet om NTP.

- Mange har nå blikket festet mot NTP 2014-2023. Grunnleggende planprosesser skal være på plass 1. februar i år, før hele det ferdig rullerte NTP-dokumentet er klart til å bli lagt fram i sin helhet i februar 2012. Her i salen er mengder av fagekspertise samlet, og jeg vil i den sammenheng be om viktige innspill som kan bidra til at vi presenterer både kvalitet og kvantitet ett år fram i tid.

Om forvaltningsreformen kunne ikke veidirektøren annet enn bygge opp om de positive signalene fra så vel MEFs ledelse som fra departementets side.

- Denne viktige reformen handler i bunn og grunn om styrket demokrati. Makt er flyttet fra sentrale organer til regionale sentra, der nærheten til dem som skal nyttiggjøre seg av veinettet befinner seg. Sammen med NTP-effektene tror jeg dagens ordning samlet sett har et bedre økonomisk fundament enn den tidligere modellen der staten alene satt med bukta og begge endene, fastslo Terje Moe Gustavsen.

- EN UBEHAGELIG SANNNHET

Statens krav til avkastning fra samferdselsprosjekter i Norge er 4,5 prosent. Samtidig har netto avkastning på investeringer i Statens pensjonsfond – eller Oljefondet – dalt fra 2,8 til 1,7 prosent fra 1998 til 2010.

En interessant sammenlikning, og en ubehagelig sannhet, mener Arnstein Repstad.

Få samferdselstiltak regnes i dag som lønnsomme av samferdselsmyndighetene, fastslo MEF-styrelederen videre og satte fokus på temaet under Anleggsdagene 2011.

- Vi møtes i år for 30. gang, og snakker altså om et lite jubileum. I den forbindelse er det interessant å belyse merverdien for samfunnet ved å satse på infrastruktur. I NTP 2010-2019 viser beregningene at samfunnet taper 43 øre for hver krone som investeres. Dette er opplagt en feil, og vi tror det hele skyldes gjeldende beregningsmetoder og at staten stiller altfor strenge krav til avkastning i samferdselsprosjekter.

Repstad påpeker at plassering av "oljepenger" i utenlandske investeringsobjekter, enten det er snakk om aksjer, obligasjoner eller realinvesteringer, gir lavere avkastning enn om vi hadde brukt mer av pengene på lønnsomme norske veier.

- Slik det kan synes i dag bidrar de norske oljemillionene heller til utbygging av polske motorveier i ekspressfart enn til satsing på norsk infrastruktur. Dette vil jeg kalle en ubehagelig sannhet, gjentok Arnstein Repstad.

Ingen av representantene fra norske samferdsels- og veimyndigheter kommenterte innspillet i forbindelse med egne innlegg på Anleggsdagene.

Ren hydraulikkolje - en forutsetning for stabil drift og god økonomi

BPU montert på Hitachi ZX 870H-3 hos
Bjønndalen Bruk AS

Sidetrømsfilter BPU filtrerer og
returnerer en liten oljemengde tilbake
til tank. Svært enkel montasje og rask
nedbetalingstid. Øker driftssikkerheten
på mobilt utstyr og hindrer unødige
slitasje som følge av uren olje.

1550 Hølen
telefon: 64 98 20 20
e-post: kundeservice@lekang.com

www.lekang.com

www.ramirent.no

Vinner av European Rental Awards 2010.

Store eller små prosjekter?

Vi forenkler din hverdag.

Ramirent er Norges største
utleier av maskiner og utstyr,
og vet hva du trenger til
dine prosjekter.

Vi løser det!

RAMIRENT

Effektivt veivedlikehold, sesong etter sesong

Riktig utstyr for vintervedlikehold
for lastebiler, hjullastere, traktor
og veihøvler.

engcon Norge er distributør av Drivex,
Mähler og engcon. Hos oss finner du
et komplett sortiment av redskap for
snørydding og vintervedlikehold, som
klappskuffer, diagonalploger, vikeploger,
sidevinger og sideploger.

Vikeploger

Klappskuffer

engcon Norge

Uddeholm A/S | PB 85 Kaldbakken, 0902 Oslo | Telefon 22 91 80 00 | Faks 22 91 80 01 | www.uddeholm.no | info@uddeholm.no

AT01457

Har du kontroll på

- timene • verktøy • vareforbruk
- kjøretøy • skjema/dokumentasjon
- brøytelister/strømlister

Litt enklere, litt smartere!

SmartDok
www.smartdok.no

salg@smartdok.no • mob. 997 17 907

Lei av å grave av kabler?

Prøv
denne

CableBuster
din personlige
kabelsøker

Ta kontakt
hvis du vil bli
agent!!

www.holte-electronics.no

Holte
Electronics AS
Fag. nr. 393 945 641

Tel. 32 73 00 05 Mob. 481 20 181
post@holte-electronics.no
Frogs vei 41, 3611 Kongsberg

DAEMO

- Redusert støynivå
- Forbedret innfesting av spett.
- Smalere helstøpt hus.
- Anti tomslags ventil
- 2 års garanti

aicon

HYMAX
-bygger en bedre fremtid

Telefon: 62 33 06 60

BYGG- OG ANLEGGSAVFA – TIL BESVÆR ELLER NY

– **Norges største** Det er ikke småtterier som rives på St. Olavs Hospital i Trondheim.

LL TTE?

Det stadig økende fokuset på håndteringen av bygg- og anleggsavfall betyr at landets maskinentreprenører må ha tungen rett i munnen på ethvert prosjekt. Norges største riveprosjekt er intet unntak.

At det produseres store mengder avfall i bygge- og anleggsbransjen er ikke noe nytt. På Ressursgjenvinningsdagen under Anleggsdagene 2011 fikk vi vite nøyaktig hvor mye det dreier seg om. Ifølge Rannveig Ravnanger, direktør miljø og energi i Byggenæringens Landsforbund (BNL), ble det i 2007 produsert mellom 1,2 og 1,5 mill tonn byggavfall pr. år i Norge, noe som tilsvarte ca. 14 prosent av den totale norske avfallsmengden. Av dette byggavfallet består ca. fire prosent av forurenset betong og tegl, elektrisk og elektronisk

Har du styring?
EASY DIG viser veien!

The advertisement features a dark blue background with a satellite in the upper center emitting white curved lines representing signals. Below the satellite, a yellow excavator and a black bulldozer are shown on a dark, uneven terrain. In the bottom left corner, there are three yellow handheld devices displaying construction site images. In the bottom right corner, a person is seen from the side, looking at a laptop screen that displays a construction site. The company logo, consisting of three white slanted bars, is positioned to the left of the company name.

HELLA MASKIN AS Tlf 35 96 72 72 | www.hella.no

En smørpakke PCB

Gunnhild Flaamo, rådgiver hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, forteller om mengden PCB på riveprosjektet.

avfall og annet farlig avfall (tall fra 2004). Det dreier seg altså om relativt store miljøfarlige masser der ute.

NHP-nettverk

Med ønske om selv å ta ansvar for dette avfallet, opprettet bygge- og anleggsbransjen et nettverk i 1999, med det formål å utarbeide en nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall (NHP). Ravnanger fortalte om noen av målene som dette NHP-nettverket har fastsatt i innværende nasjonale handlingsplan (2007-2012). Blant annet skal alt farlig avfall tas hånd om på en forsvarlig og sikker måte og alt bygg- og anleggsavfall skal søkes minimert og sikres høyeste mulig gjenvinning og forsvarlig håndtering. Mer konkret skal

minst 80 prosent av byggavfallet gå til gjenvinning innen 1. januar 2012. Klarer bransjen å oppnå dette målet?

Bransjen tar ansvar

Ifølge Maskinentreprenørenes Forbund (MEF), som har vært med i NHP-nettverkets styringsgruppe siden 2000 og som nå leder nettverket, er det fullt mulig å nå målene som er satt. I tillegg må bransjen må stadig forbedre seg for å nå nye mål som vil komme.

– Vi i MEF har nå tatt på oss ansvaret med å styre prosessen med måloppnåelsen i innværende plan. Når det gjelder målet om at 80 prosent av BA-avfallet skal gjenvinnes, har vi tro på at det vil kunne oppnås innen året er omme. I Oslo har man klart over 90 prosent gjenvinning i enkelte prosjekter, så vi vet det er mulig. Vi ønsker imidlertid å få gjennomført troverdige målinger av dette ved hjelp av statistikker fra Statistisk sentralbyrå (SSB), som for øvrig er observatør i NHP-nettverket, forteller Tore Veløy, avdelingsleder for Seksjon Ressurs og miljø i MEF.

– I tiden fremover skal vi også vurdere hvorvidt det er behov for en ny nasjonal handlingsplan etter 2012. Alle sentrale

organisasjoner i BA-næringen er med i dette nettverket og det er nok overveiende sannsynlig at det fortsatt vil være behov for at bransjen selv setter premissene for hvordan BA-avfall skal håndteres, i stedet for at man skal basere seg utelukkende på myndighetspålagte regler. Ved hjelp av NHP-nettverket sikres en prosess hvor bransjen og myndighetene samarbeider om regler og metoder, og sammen sørger vi for at atferd endres ting blir gjort på riktig måte.

Miljoutfordringer i Norges største riveprosjekt

Et pågående prosjekt som innebærer både store avfallsmengder og forurensede masser, er rivingen ved St. Olavs Hospital i Trondheim – visstnok Norges største landbaserte riveprosjekt noensinne (full reportasje om prosjektet kommer i neste utgave av Anleggsmaskinen). På Ressursgjenvinningsdagen fortalte Gunnhild Flaamo, rådgiver hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, at det skal rives 50.000 tonn betong på sykehusområdet, hvorav 22.000 tonn inneholder det miljøgiftige stoffet PCB (polyklorete bifenyler). Typiske kilder for PCB er maling, mørtel, lim og fuger, og på St. Olavs Hospital

viste det seg at store deler av betongen er overflatebehandlet med PCB-holdig maling. Dilemmaet til byggherren er hvordan de skal gjenbruke betongen samtidig som PCB-en blir forsvarlig håndtert.

– PCB er en organisk miljøgift som er hormonforstyrrende og kan være kreftfremkallende. Stoffet brytes ikke ned, men spres i vannet og naturen. Kartlegging av PCB-innholdet i betongen på St. Olavs Hospital viste konsentrasjoner mellom 0,02 og 2,25 mg/kg, mens det meste ligger under 1 mg/kg, som ifølge regelverket skal deponeres på et såkalt inert deponi. Totalt sett, i all betongen som skal rives, dreier det seg om 435 gram PCB – altså en knapp smørpakke, fortalte Flaamo til forsamlingen.

– Løsningen på prosjektet ble at de fikk tillatelse fra Fylkesmannen til å gjenbruke betongen i forbindelse med fundamentering under nye bygg og etablering av interne veier på området, under forutsetning av at de knuste massene blir lagt over grunnvannstanden og under tette dekker. Det stilles også krav til overvåking og prøvetaking blant annet for å kartlegge hvor mye PCB som frigjøres ved knusing.

Maskinentreprenørenes Forbund

Avfallsdagene 2011

Holmenkollen Park Hotel Rica

Oslo 9. og 10. mars

Den viktigste møteplassen for alle som driver med avfall, renovasjon, miljøsanering og gjenvinnings- og avfallsbransjen i Norge

avfallsdagene.com/2011

20 års Jubileum

Velkommen

Onsdag 09. mars

Torsdag 10. mars

NYTT FRA LEVERANDØRE

Blant gjengangere og nykommere på Leverandørmart'n er det alltid noe å finne med nyhetspreg.

Dobbeltstand Stian Auen og Stephan Bolstad kjørte med felles stand etter Brdr. Dahls oppkjøp av Botneskilt.

I år som tidligere var utstillingsområdet spekkfullt av leverandører fordelt på i alt 61 enkeltboder. Noen av utstillerne la beslag på to eller tre av bodene og skaffet på den måten litt større armslag til seg og sine.

Botneskilt AS for eksempel, var nå havnet i "flerbods" kategorien etter at selskapet med produksjon og salg av trafikkskilt og andre sikringseffekter som spesialt ble kjøpt opp av Brdr. Dahl AS i september i fjor. Så bra har

effekten av oppkjøpet vært for Botneskilt at selskapet nå søker etter sju nye selgere landet over.

- Og dette er første gang vi stiller ut sammen med Brdr. Dahl på en slik stand. Vi får eksponert oss enda bedre ved å

trekke veksler på vår nye eiers ressurser, sier Stian Auen og Stephen Bolstad fra hver av de to respektive leverandørene.

For øvrig er Botneskilt nå representert på 31 av den nye eierens 51 servicesentra rundt

NE OGSÅ I ÅR

Prototyp Holte Electronics med prototyp som virker. Siganlgeneratoren er tenkt brukt sammen med fra før kjente Cablebuster.

om i Norge, og varer kan leveres til kunder dagen etter bestilling.

- En viktig sammenslåing både for oss og vor anleggsbransjen, sier Stian Auen.

Signaler i boks

Så stor plass trengte ikke Ivar Holte i Holte Electronics som lanserte en prototyp på sin nye signalgenerator for identifisering av kabler i grunnen. Generatoren er beregnet for bruk med Holtes tidligere suksessoppfinnelse Cablebuster. Ifølge Ivar Holte selv sender generatoren ut et særskilt signal som fanges opp og videreformidles via Cablebuster til brukeren.

- Cablebuster registrerer og varsler brukeren om kabler i grunnen. Med generatoren i tillegg kan brukeren identifisere en spesiell kabel og hele tiden vite nøyaktig hvor i grunnen den befinner seg. Rekkeviden er ganske overbevisende, sier Ivar Holte som hadde mange interesserte innom sin enkeltbod i løpet av de tre dagene.

Olje hører med

I år stilte tre oljeleverandører på Anleggsdagene med råd og vink, også omkring dieseldrift i vinterkulda. Uno-X Energi er blant annet bulkleverandør av anleggsdiesel til anleggsmarke-

Trespenn Uno-X stilte med gode oljeråd i bøtter og spann av Bjørn Inge Os, Eli Marie Stavland og Ted Gottås.

det, og minner om det viktige skillet mellom automat- og anleggsleveranser via pumpe og tankbil. Mange var innom og ba om råd om håndtering av maskiner og dieseltilbehør i ekstremkulde.

- Avgiftsfri anleggsdiesel inneholder i hvert fall ikke biodiesel og er ikke like viskositetsutsatt ved lave temperaturer som blank diesel generelt kan lide under, kunne Bjørn Inge Os med mange år på baken på Gardermoen i januar fastslå.

- Så langt har vi ikke mottatt meldinger om dieseltørbbel i kulda fra våre brukere. Vårt beste tommelfingerråd er godt

renhold av tankene, og at de alltid er mest mulig fylt opp for å unngå rom for dannelse av kondens. Alle som vandret på Leve-randørmart'n kunne ikke unngå lyden av Fritz Hundstads eminente Hammond-jazz supplert av Biern Barlo på sax og Stig Ole Ysen på bass. Grappa bevisste en gang for alle at det ikke alltid er det aller nyeste av utstyr som fungerer best. Utenpå er Hammond B3'n til Hundstad fra 1930-tallet, mens innmaten er "oppgradert" til 1960-årenes variant. Bare så det er nevnt.

Navn- og stedsbytte

Nasta AS, tidligere Nanset

Mannssterkt Ole Marius Rosendal, Henning Sagholen, Pål Håkon Endresen og Wiggo Hansson meddelte at Rosendal Maskin likevel ikke tar over New Holland i Norge.

Standard AS, brukte også Anleggsdagene for første gang til å lansere det nye navnet sitt overfor anleggsbransjen. Selskapet med blant annet Hitachi og HeatWork på leveringsprogrammet endret navn i forbindelse med flyttingen av virksomheten fra Nanset ved Larvik til nye lokaler på Bommestad litt lenger øst langs E18. Nanset Standard var i utgangspunktet en ærverdig bensinstasjon med Standard-bensin i pumpene, senere også

med salgsansvar av bilmerket Toyota. Virksomhetene satte maskinimportøren i mange år sin ære i å holde levende ved å opprettholde firmanavnet. Men for noen år siden ble salget av Toyota-biler koplet fra Nanset Standard-navnet.

- Vi skifter ikke navn for å pynte bruden, men etter et behov for modernisering med blikket rettet framover. Flytting til et nytt og topp moderne anlegg var anledningen vi har ventet

på, sier selgerne Sjur Wethal, Helge Myrhaug og Trond Viktor Meland.

Uten kontrakt

Også Rosendal Maskin stilte mannsterkt opp på Leverandørmart'n, men uten den varslede overtakelsen av New Holland-representasjonen på plass.

- Det er riktig at vi like før jul anså oss klare for å overta New Holland i Norge etter

Rishaug Anleggsmaskiner, men i sluttforhandlingene var ikke motparten villige til å tilpasse noen detaljer vi trengte for å kunne signere avtalen, seir daglig leder Ole Marius Rosendal.

- Ville det ikke blitt problematisk å håndtere enda et maskinmerke i porteføljen for Rosendal Maskin?

- Ikke slik vi har organisert oss. Den beste metaforen jeg kan gi er eksempelet Harald A. Møller som importerer og distri-

Nytt om navn Helge Myrhaug, Sjur Wethal og Trond Viktor Meland jobber ikke lenger hos Nanset Standard, men hos Nasta.

Nygammeit Det lå en eim av bakelitt, lod-detinn og varm rørforsterker rundt Fritz Hundstads 1930-tallsmodell Hammond BC med B3-innmat fra tidlig 1960-tall.

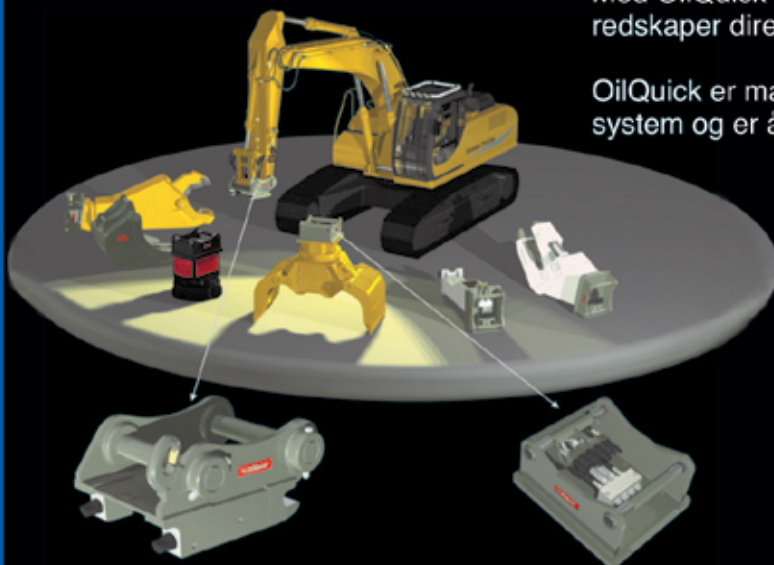

Riktig redskap til riktig jobb!

OilQuick®
Automatic quick coupler systems

Med OilQuick hurtigkoblingsfester kobler du hydrauliske redskaper direkte fra førerisetet fort, enkelt og lønnsomt.

OilQuick er markedets mest avanserte hurtigkoblings-system og er å få til gravemaskiner mellom 1-120 tonn.

Mekanisk redskapsgrind

Hydraulisk redskapsgrind

Hammerplate

Pendeladapter

OTS Trading

Overseas Trading & Service Co. A/S

Postboks 267, 1326 Lysaker

Tlf. 67 12 24 60 - fax 67 58 07 16

Ole mob. 950 60 166, Kjell mob. 907 64 332 Avd.kontor Larvik: A. Brattlie tlf.: 920 58 816

e-mail: mail@ots.no - www.ots.no

RF
SYSTEM AB

STANLEY
DYNASET

I toppslag IRM Norge viste helt nye Comacchio Nextech borerigg med rundtomsvingende bom i begge plan og toppmontert hammer og rotasjonsmotor for ordinær pallboring med skjøtestenger.

buerer både Audi, Volkswagen og Skoda. Eller Bertel O. Steen med Mercedes, Peugeot og Kia. Hvert av våre maskinmerker er på samme måte organisert atskilt, samtidig som ettermarkedet har stor nytte av våre bredt anlagte virksomhet, sier Rosendal.

Maskinelle nyheter

IRM Norge lanserte på Gardermoen sitt siste boreriggskudd på Comacchio-stammen med Nextech-modellen konstruert for alle typer pall- og horisontalboring med rundtomsvingende bomføring i begge plan. Nextech-varianten har toppmontert hammer- og rotasjonsmotor for bruk av ordinære skjøtesten-

ger og leverer Comacchios fra før etablerte riggserie for brønn- og energiboring med senkborehammer. Chassiset måler 5,2x2,2x2,3m og veier 16,5 tonn. Det hele drives av en Deutz TD-motor på 63 kW.

Også Ahlsell trakk interesserte brukere som ville høre om den nye og patenterte Subholer'en, et Tysvær-oppfunnet redskap for no-dig via mekanisk reaming under veier og fyllinger i stedet for horisontalboring.

- Den solide frontpiggen monteres rett på startøret, gjerne 2 meter langt, som skal drives gjennom. Det hele rettes inn, legges an mot grunnen og mates gjennom av en gravemaskin

Under veis Ahlsell viste fram norskbygde Subholer for reaming av rør gjennom veifyllinger og liknende ved hjelp av gravemaskinmontert pigghammer. Rørdimensjon fra 4"-16".

med pigghammer via et spesialdesignet endestykke på røret som skjøtes fortløpende etter hvert, forklarer Geir Erik Rasmussen i Ahlsell.

Reameren skal være god for å trenge seg fram gjennom løsmasser og stein, og treffer

den på skråfjell følger den dette videre.

- Mest vanlig brukte rørdimensjoner er 4"-8", men Subholer leveres for rør opp til 16". Og overdekningen bør være ti ganger rørdiameteren, sier Rasmussen.

Haugsland

Anleggsmaskiner as

Salg, service og deler i Rogaland

HITACHI

Bell, Esco, MSB, Heatwork

Salg

Sigurd Trones 916 97 246

Arbeid

Ola Bjørn Haugsland 468 17 777

Deler

Kjartan Olsgård 953 04 890

Haugsland Anleggsmaskiner AS er forhandler for Nasta AS

NANSET STANDARD AS er en av de eldste og største leverandørene av grave- og anleggsmaskiner på det norske markedet. I over 80 år har selskapets mantra vært at fornøyde kunder vender tilbake. Fra 2011 blir det en ny standard for Nanset Standard. Vi endrer navn til NASTA og flytter virksomheten til nye moderne lokaler.

Vi skal fortsatt jobbe iherdig for at fornøyde kunder vender tilbake, og være en ledende leverandør av blant annet Hitachi og Bell.
Velkommen til NASTA!

NASTA®

FORNØYDE KUNDER VENDER TILBAKE

NASTA AS, Bommestad
Industriområde, 3270 Larvik
t: +47 33 13 26 00, f: +47 33 11 45 52
www.nasta.no

M ANLEGGSMASKINEN

**Det er vi som skriver om
anleggsbransjen...**

Anleggsmaskinen leses
av beslutningstakere i
maskinentreprenørbransjen.

Vi holder deg oppdatert for 560 kroner i året

ABONNEMENT

1 år kr. 560,- / Utland kr. 615,-
firmapost@mef.no - 22 40 29 00

ANNONSEANSVARLIG

Berit Kjølø
Tlf: 22 40 29 18 / e-post: bk@mef.no

Antall lesere: 28 000 Kilde TNS Gallup F&M 2008) Leserdokumentasjon: Ja (Kilde TNS Gallup)

AKKURAT PASSE STORE TIL DE FLESTE OPPGAVER

**KAMPANJEMODELLER
FOR RASK LEVERING**

- Den miljøvennlige ACERT™-teknologien gir en kraftig, stille-gående og ren motor som sikrer høy ytelse og lavest mulig drivstofforbruk pr time.
- Effekt ved behov (ODPS - On Demand Power Supply) er en ny egen-skap som regulerer motorytelsen kontinuerlig, basert på effektbehovet fra maskinens hydraulikksystem. Dette reduserer drivstofforbruket og lydnivået.
- Økonomifunksjonen gjør det mulig for deg å balansere kravene til ytelse og drivstofføkonomi mens brytekraft og løftekraft fungerer som vanlig.
- Suveren førerkomfort og optimal sikt, samt integrert ryggekamera i skjermen på displayet, gjør maskinføreren produktiv hele arbeidsdagen.

- Fintfølende og sterk hydraulikk for både grave- og presisjonsarbeid.
- Bom- og stikkekreten har regenereringsventiler som sparer energi ved senking av bom og inntrekking av stikke. Dette øker effektiviteten og senker driftskostnadene.
- Multipro ToolControl™, integrert redskapskontroll med ti for-hånds-programmerte instillinger for spesifikk mengde og trykk for hydraulisk redskap som hammer, vibroplate, rototilt m.m.
- Servicepunkter som jevnlig må inspiseres og vedlikeholdes er gjort meget lett tilgjengelig fra bakkenivå.
- Automatisk kontroll av væsknivå ved oppstart.

***"SÆRDELES FORNØYD
MED DEN NYE MASKINEN!!"***

Knut Gulbrandsen fra Traktor & Gravemaskindrift AS på Østre Toten

SNAKKER SAMME ISO-SPRÅK

Terje Mårstøl og Jon Grebstad snakker ISO-språket når de regner anbud og gjennomfører kontraktsarbeid og avtaler de har inngått med sine respektive oppdragsgivere, uten av oppdragsgiveren nødvendigvis har slik sertifisering.

Sertifisert Jon Grebstad (t.v.) og Terje Mårstøl lot sine egne bedrifter – Volda Maskin AS og Yri Sand AS – ISO-sertifisere allerede i fjor høst, og er såre fornøyd med sluttresultatet.

Men dersom oppdragsgiverne også er ISO-sertifisert, snakker begge parter samme språk fra dag én til jobben er fullført og overlevert.

De to daglig lederne i henholdsvis Yri Sand AS i Loen og Volda Maskin AS i Volda lot begge innlemme bedriftene sine i den foreløpig fåtallige klubben av ISO-sertifiserte maskinentreprenører i fjor høst. De to regner med at antallet kommer til å øke relativt raskt, og tar for gitt at oppdragsgi-

vere i så vel offentlig sektor som i den private sfære hilser en slik utvikling velkommen.

Da Larvik kommune under seminar delen på Anleggsdagene presenterte sin begrunnelse for at kommunalteknisk avdeling også har latt seg ISO-sertifisere, fikk tilhørerne en real aha-opplevelse i forhold til den relativt omfattende prosessen det er å bli "medlem" i ISO-klubben. For da enhetsleder Knut Hjalmar Gulliksen i Larvik kommune foretok en optelling via håndsopprekning over hvor mange maskinentreprenører i salen som var ISO-sertifisert, var responsen temmelig mager.

Enda bedre bedrift

Mårstøl og Grebstad er i lys av dette særdeles tilfreds med tilværelsen som utførende entreprenører med hvert sitt ISO-sertifikat i lomma. Bedriftene jobber en god del sammen i forbindelse med mangeårig tilegnet erfaring og kompetanse innen småkraftutbygging i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Samtidig er de reelle konkurrenter innen andre typer oppdrag.

- La det være helt klart at ISO-sertifikatet ikke innebærer noen fortrinnsrett til å få jobben når vi regner på oppdrag for ulike byggherrer. Men et slikt sertifikat er en trygghet for oss som utførende part uansett hvem oppdragsgiver er, og vi har innarbeidet en standard for hva som skal gjøres. Dessuten opplever vi at bedriftene våre samlet sett er blitt bedre og dyktigere rent faglig i alle ledd, sier Jon Grebstad.

Larvik-Lofoten

Dersom også oppdragsgiver er ISO-sertifisert, er følgelig motparten standardisert på samme måte, og de to vet at de sitter med all dokumentasjon som dekker sine behov.

- Det være seg systemer for gjennomføring av befaringer, byggemøter, planlegging, gjennomføring og dokumentasjon av HMS og så vider og så videre – ja, absolutt alle prosesser man er innom i løpet av et oppdrag som entreprenør, sier Terje Mårstøl.

- Vi snakker altså med andre ord nøyaktig samme språk, og

begge parter vet hva de blir snakket om.

Ingen av de to bedriftene har hatt oppdrag for ISO-sertifiserte Larvik kommune, men kommunalteknisk avdeling utgjør litt av en lekkerbissen for alle i denne bransjen. Innen vann og avløp for eksempel, forvalter avdelingen 517 km vannledninger, 204 km ledninger for overvann og 374 km spillvannsledninger, altså over 1.000 km med rør – tilsvarende strekningen Larvik-Lofoten i luftlinje – som både skal rehabiliteres eller vedlikeholdes, ifølge enhetsleder Gulliksen.

Fire femdelar på anbud

Hvert år rehabiliteres vann- og avløpsrørsystemet for henholdsvis 30 og 20 millioner kroner. Investeringer i nye VA-ledninger ligger jevnt over mellom fem og 10 millioner kroner. I tillegg spytter Larvik kommune inn mellom fem og seks millioner i det kommunale veisystemet. 80-85 prosent av alt dette legges ut i anbudskonkurranser.

- Det er derfor enkelt å forstå hvorfor vi har valgt å ISO-sertifisere oss, både på miljøsidene (14001), kvalitet (9001) og informasjonssikkerhet (NS7799). Det innebærer at vi har avklarte rutiner å følge innenfor bestemte standarder.

For å være sikre på at vi opprettholder nivåene kjøres revisjoner av rutiner og prosesser hvert eneste år av Det Norske Veritas. Resertifisering skjer hvert 3. år, og vi må følgelig dag for dag sette strenge krav til både oss selv og leverandørene våre i alle ledd, sier Gulliksen.

Den ISO-standardiserte måten Larvik kommune håndterer alle underleverandørene sine på får Grebstad og Mårstøl til nok en gang å erkjenne at all jobbingen med å sertifisere egne virksomheter er verdt hver ekstra time og hver ekstra krone.

- Hos oss saumfarte Teknologisk Institutt hver krik og krok i hver av bedriftene, og fant selvsagt flere ting å sette fingeren på. Alle ansatte har deltatt i forbedringsprosessene og nå følger vi ISO-standard på alle områder, sier Jon Grebstad.

Helt eller delvis

Alle som satser på sertifisering kan velge hele eller trekke ut deler av virksomheten. Mange maskinentreprenører jobber innenfor mer enn ett arbeidsområde. Terje Mårstøl valgte også å innbefatte verksteddelen sin, som i Loen er relativt stor, i ISO-sertifiseringen.

- Og vel overstått betyr ikke at det dermed er å hvile på laurbærene. Alle medarbeidere må konsentrere seg om å kjøre jevnt dag for dag. Etter ett år kommer Teknologisk Institutt på nytt besøk og støvsuger all dokumentasjon og rapportering for å sjekke at alt følger kravene som er satt. I motsatt fall mister vi sertifikatet, for kontrollmyndigheten viser ingen nåde, gliser Jon Grebstad.

Spesifisering

Knut Hjalmar Gulliksen spesifiserer nærmere hvor i oppdragsprosessen ISO-sertifiseringen har betydning for Larvik kommune.

- Omtrent overalt. På kvalitets-siden snakker vi eksempelvis om rutiner for konkurransegrunnlag, prosjektleidelse, byggeledelse og overtakelse. Ren prosessorientering er bundet opp omkring ansvar og myndighet, krav til utførelse og samhandling, sjekklister, standardisering av dokumenter og styring samt andre viktige detaljer.

Ikke minst er entreprenørens villighet til å legge kontrollrutinene over i andres hender et stort pluss hos enhver oppdragsgiver. Også hos Larvik kommune og i ISO-systemet.

Ytre kontroll

Nettopp her ser Jon Grebstad og Terje Mårstøl et særdeles viktig fortrinn i ISO-sertifiseringen.

- Ved at Teknologisk Institutt hvert år sjekker ut at vi hele tiden følger pålagte rutiner, anerkjenner vi å overlate all kontroll til en ytre aktør. På den måten kan oppdragsgiver være helt sikker på at vi holder det ISO-sertifiseringen lover. For egen del anbefaler de to samtlige kolleger i maskinentreprenørbransjen om å følge deres eksempel og ta fatt.

- Foreløpig er vi ikke så mange i ISO-klubben, men medlemsantallet vil nok øke raskt, håper Terje Mårstøl og Jon Grebstad.

HMS vs. SHA

HMS – altså helse, miljø og sikkerhet – er et godt etablert begrep både i anleggsbransjen og ellers i samfunnet. Mange har nok lurt litt på hvorfor det også opereres med begrepet SHA – sikkerhet, helse og arbeidsmiljø – i forskjellige sammenhenger.

– Ingen vet med sikkerhet opphavet til begrepet HMS og når det ble benyttet for første gang, men

det er en kjent forkortelse som både arbeidstakere og arbeidsgivere er fortrolige med og det er forankret i en rekke forskrifter. Begrepet brukes mest om forhold internt i bedrifter og innebærer gjerne alt som har med "verne" å gjøre; altså vernetjeneste, verneombud, vernerunder, verneutstyr osv., fortalte Sivertsvik til en lydhør forsamling.

– SHA oppfattes som et rimelig

nytt begrep, men det ble faktisk introdusert så langt tilbake som i 1995, i den første utgaven av Byggherreforskriften (BHF). Bakgrunnen for at begrepet ble tatt i bruk, er at byggherreforskriften er et EU-direktiv, og der blir begrepet "health and safety" brukt. Når "arbeidsmiljø" ble lagt til i den norske versjonen, ble det forkortet til SHA – altså sikkerhet, helse og arbeidsmiljø. Dette be-

grepet brukes ofte i sammenheng med ytre miljø og er rettet mot arbeidstakerne på bygge- og anleggsplasser.

SJA vs. risikovurdering

To andre begreper mange kanskje sliter med å skille fra hverandre, er risikovurdering og sikker-jobb-analyse (SJA). Sivertsvik hadde en lettfattelig oppklaring på dette også.

Begrepsjungel Geir Sivertsvik fra Grunnarbeid AS oppklarte forvirringen.

RYDDDET I BEGREPSJUNGELN

SHA, SJA, HMS, RUH, PBL, BHF, MEF: En lang rekke begreper og forkortelser floerrer i anleggsbransjen – noe som kanskje kommer ekstra tydelig fram under et arrangement som Anleggsdagene, med mange ulike foredrag om lover, regler og rutiner. Mange satte nok derfor pris på det oppklarende innlegget til Geir Sivertsvik fra Grunnarbeid AS.

– Når foreldrene sier at barna skal være forsiktige, så er det en risikovurdering, men når barna selv finner ut hva de må gjøre for å unngå uhell, så er det en sikkerjobb-analyse, sa han og ble møtt med latter fra salen.

– En risikovurdering er en overordnet vurdering av risiko på et anlegg. Det er anleggsledelsens ansvar, og den skal avsløre operasjoner med høy risiko. Et

eksempel fra hverdagen på hva en risikoanalyse kan føre til, er hjelmpåbud på sykkel. En sikkerjobb-analyse derimot, er den delen av sikkerhetsarbeidet som skal engasjere den enkelte medarbeider. Det er en gjennomgang av en arbeidsoperasjon med de som faktisk utfører jobben, og den skal skape eierskap hos den enkelte medarbeider. Et resultat av SJA i hverdagen er

hjelmb bruk på sykkel før påbudet kom.

1000 RUH-er forhindrer dødsulykke?

En trebokstaversforkortelse som ligger Sivertsviks hjerte nær som HMS-ansvarlig i Grunnarbeid, er RUH. Det står for ”rapport om uønsket hendelse”, som ifølge Sivertsvik er et svært viktig redskap for å unngå ulykker.

– Rapporter om uønskede hendelser er svært viktige, fordi de skal avsløre gjentakende situasjoner som kunne ha ført til ulykke. Min påstand – som på ingen måte er verifisert – er at 10 RUH-er forhindrer én ulykke, hver 10. ulykke er en alvorlig ulykke og hver 10. alvorlige ulykke er en dødsulykke. Med andre ord vil 1000 RUH-er forhindre en dødsulykke, konkluderte han.

NAVNEBYTTE OG NYE MA

Over og ut Erik Øverbø med historiens to aller første Komatsu skogsmaskiner i Norge – 931 hogger og 840.4 lassbærer. I bakgrunnen Odd Arne Solenes, Vegard Hasle, Oddvar Sagstuen, Geir Håkon Vesterås og Arne Kristian Holter. Skjult bak Øverbø står Gard Jostad Solbakken.

Ut med Valmet! Inn med Komatsu! Sammen med markeringen av navneskiftet for skogsmaskinene sine lanserer Komatsu Forest AS nye hogstmaskiner med de helt nye utslippsvennlige steglIIIB (Tier 4 Interim)-motorene fra Sisu.

Etter Komatsu Ltd's oppkjøp av skogsmaskinprodusenten Partek Forest i Umeå i Sverige i 2004 har de japanske eierne nå tatt steget fullt ut og strøket det ærverdige skandinaviske maskinmerket Valmet fra maskinlista og tatt i bruk sitt eget. Men rødfargen foreligger det ingen planer om å endre på.

Hovedforklaringen for navneendringen er angivelig eiernes ønske om å gi plass for skogsmaskinene under den internasjonale Komatsu-paraplyen der merkenavnet er mest kjent for produksjon av anleggsmaskiner. Merkenavnet Valmet ikke er like godt kjent internasjonalt, men skogsdrift er så å si verdensomspennende.

- Men selv om Komatsus anleggsmaskiner og skogsmaskiner nå heter Komatsu, blir det ingen kopling i markedet mellom anlegg og skog. Vi er som før to atskilte virksomheter, sier salgssjef Erik Øverbø i Komatsu Forest AS med hovedkvarter på Stange i Hedmark.

Over og ut

Som Komatsu Ltd-ledelsen tror Øverbø at skogsentreprenørene kommer til både å nyte godt av og få ekstra fordeler av tryggheten det gir å høre til et selskap som inngår i et stort og verdensomspennende konsern.

SKINER

Skifte Nå er det Komatsu som gjelder.

- Navneskiftet byr ikke på endringer verken for maskinene eller den teknologiske utviklingen av dem. Den prosessen fortsetter ufortrødent. For egen del har vi byttet ut hele merkeprofilen for markedsføring og salg av maskiner og aggregater, slik at de fra nå av utelukkende presenteres og omtales under merket Komatsu. Valmet er over og ut, sier Erik Øverbø.

Utslippskrav

Samtidig med navnebyttet lanserer Komatsu nye hogstmaskiner med nye motorer i henhold til StegIIIB-utslippskravene som tok til å gjelde for motorer fra 130 kW og over ved årsskiftet. Også lassbæreren 840.4 er snart klar for lansering med en 130 kW StegIIIB-motor.

Motorene i Komatsu 911.5 (170 kW, 16,1-17,3 tonn) og 931.1 (193 kW, 19,4 tonn) har ved hjelp av mer effektiv forbrenning fått redusert det respektive drivstofforbruket med 16 prosent sammenliknet med StegIIIA-variantene, og bedre tilpassede dreiemomentkurver. Det innebærer mindre utslipp av NoX og partikler i tråd med forutsetningene i de strengere kravene.

Det reduserte forbruket som oppgis kan nødvendigvis ikke garanteres under alle forutsetninger, men motorene gir minst like god respons som før, heter det i en pressemelding fra Komatsu Ltd.

Nytt aggregat

Spesielt oppgis 911.5-hoggeren som helt ny, i og med at maskinen nå byr på enda bedre hyttemiljø for føreren. Mye fordi ny motor på grunn av katalysatoren avgir mindre støy enn før. Bakakselen er ny og forsterket med integrerte fester for stabsylindrene, samt at bremselendinger også er integrert. Hele maskinen har fått nye OFSR-tetninger for å minimalisere lekkasjer. Endret slange-layout skal ha forenklet serviceprosedyrene. Komatsu 911.5 er utstyrt med MaxiXplorer 2.1 som standard.

Navnebyttet markeres også med lansering av tynningsaggregatet Komatsu 340. Nyheten tetter luka mellom 330 og 350.1, er optimert for bestander mellom 10 og 25 cm, men kan håndtere diametre opp til 35 cm. Flertrehåndtering kan monteres rett på som tilleggsutstyr, sammen med fargemerking av virke.

Ifølge Erik Øverbø jobber nye Komatsu 340 ideelt sammen med tynningsmaskinen 901TX og 11 meters kran. Ved bruk av det større 350-aggregatet anbefales 10-meters kran.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Med startnummer etter Sagstuen

Arne Kristina Holter (50) tar over maskinselgerjobben hos Komatsu Forest AS etter Oddvar Sagstuen som nå ser ut til å ha bestemt seg for pensjonisttilværelsen.

- Det blir litt av en oppgave å hoppe etter Sagstuen, synes Arne Kristian Holter som startet opp i jobben 1. februar.

Oddvar Sagstuen er mer eller mindre legendarisk i skogsmiljøet etter å ha solgt skogsmaskiner i rundt regnet 40 år. Første formelle inntreden på arenaen skjedde i 1975 gjennom Felleskjøpet. Valmet-maskiner – nå Komatsu – begynte han å selge midt på 1980-tallet mens Volvo BM fortsatt var medeiere i Umeå Mekaniske og like før Valmet (1986) og senere Partek Forest (1997) tok over hele organisasjonen.

- Det har jeg gjort siden, med unntak av en periode på noen år med andre gjøremål, sier Oddvar Sagstuen, som for lengst har notert 1.000 enheter på salgslista si.

- Å slå ham i antall er nok helt umulig, men kanskje kan jeg sette meg som mål å slå ham i antall omsatte kroner etter hvert? Maskinene er jo blitt mye dyrere opp gjennom årene, spøker Holter hjemmehørende på Ottestad, men som på langt nær føler seg som en prøvehopper.

For solid bakgrunn fra maskinbransjen og skogsbransjen har han. Servicemann hos Pay & Brinck fra 1980, det samme hos Eik Skog fra 1985, så innom salg av ØSA og Kockum skogsmaskiner før en kort gjesteopptreden hos sin nye arbeidsgiver i 1988.

- Ja det stemmer, jeg var på verkstedet her en kort periode. Så ble det maskinsalg hos Åkermans Hedmark-avdeling, før jeg tro til som selvstendig næringsdrivende med service i samarbeid med John Deere, sier nyansatte Arne Kristian Holter.

Overtar Arne Kristian Holter har startnummer etter Oddvar Sagstuen hos Komatsu Forest.

DUKET FOR VERDENS PATENTEN

Rørlegger Kjetil Engelsen har utviklet et helt nytt tetteduksystem for åpne kummer og stigerør til praktisk bruk i anleggsperioden. Interessen og etterspørselen i VA-bransjen er nå så stor at et formalisert verdenspatent er like om hjørnet.

Et effektivt system for å hindre at uønsket grus, singel, pukk, asfalt og andre typer masser eller objekter ramler ned i åpne kummer, stigerør og føringsrør i anleggsperioden høres tilforlatelig ut, men har i alle år vært et stort problem for dem som er involvert i slike oppdrag.

Rørlegger Kjetil Engelsen fra Os utenfor Bergen er en av dem som irriterte seg grundig over alle ekstraarbeidene med opprensning av tilsølte rør og kummer da han utførte VA-oppdrag.

- Slik opprensning er både kostbart og tidkrevende, og ofte en nesten håpløs oppgave å få til nedi trange kummer. Jeg har opp gjennom årene brukt mye tid på å finne egnede mottrekk, og kom til slutt fram til et tetteduksystem som viser seg å holde hva det lover, nemlig å hindre alle slike uønskede masser fra å ramle nedi kummer og rør i anleggsperioden forutsatt at brukerne er nøye med å montere de respektive dukene på rett tidspunkt, sier Kjetil Engelsen til Anleggsmaskinen.

Standard dimensjoner

Duksystemet baserer seg på at kummer, føringsrør og røroppstikk som nå brukes i VA-bransjen har standard dimensjoner. Betongkummer for overvann, spillvann og avløp har så å si uten unntak en toppkjele med ø600, eventuelt ø800 mm diameter lokk, plassert oppå vertikale stableringer i betong med diameter ø1.000 mm.

- Også moderne plastkummer har stigerør i standard dimensjoner. Det samme gjelder føringsrør og rørstusser for staking, sier Engelsen.

Dukene er produsert i alle standardstørrelser, og festes med et enkelt håndgrep via justerbare fuktbestandige reimer i kunststoff slik at kum- og rørråpningene blir helt tette. Eller træs over med nøyaktig passform.

- Dukene produseres lokalt, er svært kraftige og tåler mye vekt av jord- og steinmasser uten å kollapse, men slipper gjennom vann. Systemet omfatter også enheter for frostsikring av kummer med enkle håndgrep.

Kan bli sittende

Problemene som Engelsen beskriver er kjent

- Masser på avveie er nesten ikke til å unngå når folk eller maskiner svinger hakker og spader eller bom, stikke og skuff like inntil grøftene. En ting er at mye havner på bunnen av kummene, men noe forsvinner gjerne inn i selve rørene på grunn av fall. I ytterste konsekvens må kum og tilstøtende rør graves opp igjen og demonteres for å renske opp, og det er litt av en jobb, sier Engelsen.

Tetteduksystemet er norgespatentert og i ferd med å få formell patentbeskyttelse over hele verden. Fordi dukene slipper gjennom vann kan de forbli montert også etter anleggets slutt, noe som gjør at fremmedlegemer som uforvarende havner ned i kummene kan hentes opp igjen uten at rørene i bunnen tettes til. Dukene kan sågar lagres for gjenbruk i senere oppdrag dersom byggherren ikke har foreskrevet at de skal etterlates i kummene.

Skjøter med gummi

Sammen med duken har Engelsen designet en tilhørende helvulkanisert toppling for avløpskummer i spesialgummi som erstatning for den velkjente betongskjøteringen.

- Betongen har en stygg tendens til å sprekke opp på grunn av mange forhold, og tåler ikke alltid tung biltrafikk med kjørestert lokk selv om det brukes flettelse – på godt norsk manilatau. Gummiringen er fem cm tykk og kan skjøtes etter behov i høyden, tåler frost og tunge belastninger med kjøresterte lokk og passer nøyaktig til støttingene i aluminium som nesten alltid brukes i forbindelse med betongkum og toppkjele, i alle fall her på Vestlandet, sier Kjetil Engelsen som har etablert selskapet AK Produkter AS for markedsføring og salg av tettesystemet.

Rørinspeksjon

Både konsulenter og kommuner har begynt å foreskrive tetteduken i anbudsgrunnlag der VA-oppdrag er inkludert. Og fordi også mange maskinentreprenører nå har VA på oppdragslista, bør disse få vite om nyheten som vil spare utførende bedrift for mange ergrelser, mener Engelsen.

Problemet med nedfall i kummer er visstnok svært utbredt, og det

IT

1 Effektivt Kjetil Engelsen med system for helvulkede skjøteringer og eksempel på ferdig montert tetteduk i avløpskum ø600 mm.

2 Uønsket Slike masser har ingen lyst til å finne i bunnen av monterte kummer.

3 Styrke Tettedukene tåler vekten av store mengder faste materialer over lang tid. Her en fasongsydd variant for bruk på stigerør, standard dimensjon.

ryktes om å innføre krav til rørinspeksjoner i forbindelse med nye VA-anlegg, ett når kummer og rør ligger der de skal på bakken i grøfta, og en ny inspeksjon etter at de er stabilisert, fylt inntil, pålagt lokk og ferdige til bruk.

- Rørleggeren og/eller entreprenøren må sørge for dokumentasjon på at det ikke finnes uønsket materiale i rør og kummer når deres jobb er gjort. Den beste måten å sikre seg mot det mener jeg er å sørge for 100

prosent tette kum- og røråpninger mens anleggsarbeidet foregår, sier Kjetil Engelsen.

Tekst

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Foto

| TAGE ERIKSSON

912D
Slik du kjenner den i dag...

912DS
Med fjærende framaksel...

912HM
Med større hjul og fjærende framaksel!

www.hydrema.com

HYDREMA

922C
I std. utførelse...

922C 2.55
Vegversjon!

RING BJØRN PÅ 911 99 692

AUTOMATISK BRØYTESTIKK

**Om automatisering av en manuell arbeidsprosess i veivedlikeholdet.
Dagsaktuelt arbeidsutstyr fortjener også en hederlig plass på et museum.**

Denne gangen gjør spaltens skribenter et hopp i tid og beveger seg inn på dagsaktuelt arbeidsutstyr, som bygger på bruk av nåtidens hydraulikk og systemstyringskomponenter. Men vi regner med å ha "vårt på det tørre", ved at det også her dreier seg om et objekt på museet, et objekt for bevaring.

Bambus

Denne arbeidsoppgaven eller prosessen i veivedlikeholdet dreier seg om den årlige utsettingen, oppsettingen, av brøytestikker før vintersesongen. Dette tradisjonelle hjelpemiddelet for markering av veibanens ytterkant, tidligere gjerne brukt i form av bambusstaver, senere mer "uniforme" staver av annet materiale. På 1970- og 80-tallet var mer eller mindre manuell setting praktisert, det var kommet i bruk

forskjellig redskapsutstyr med trykkluft eller hydraulisk spett for hull til stikkene. Dette var et område med mange forslag, ideer og redskapsutførelser for å utføre oppgaven.

Effektivisering

Omkring 1990 arbeidet en prosjektgruppe i etaten med en kartlegging av metoder og utstyr, og med kravspesifikasjon og utviklingsmulighet for forbedret og automatisert brøytestikksetter. Målsettinger var effektivisering ved bedring av sikkerhet, miljø, prosess og økonomi, ved enkel montering på lett lastebil, enmannsbetjening fra førerplass, og små eller ingen inngrep i bilen for montering. Gruppen kom i kontakt med firmaet S. Risa AS i Rogaland, som i et samarbeid utviklet den aktuelle stikksetteren. Prototyp ble levert i 1990, og den er deret-

ter produsert under betegnelsen "Stickset".

Enmannsbetjent

Maskinen er en enhet som plasseres på planet av en lett lastebil, som er veivesenets betegnelse på lastebilklasse opp til 10 tonn totalvekt. Bilen må ha opplegg med arbeidshydraulikk, og strømuttak for styrestrøm, og maskinen tilkoples disse. Den er enmannsbetjent og kontrolleres fra styreboks i førerhuset. Leverandøren anførte et forbedringshold: "Tomannsbetjent ved naturstikker". Under setting spettes først hull med hydraulisk spett, mens en stikke framføres fra magasin. Så settes stikken, og deretter trykker en stamper til rundt hullet.

800-1000/døgn

Maskinen kunne tilleggsutrustes

med opptaksutstyr, for opptak av stikker. Setteklo ble da byttet ut med opptaksklo, settemagasin med opptaksmagasin, og styretrakt fjernet. Maskinens vekt er 400 kg, og leverandøren oppga en kapasitet ved setting på 800-1000 stikker pr. dag. Museets eksemplar er fra 1993 og har i sin driftstid vært brukt i Oppland.

Museets gjenstandsnummer 2358. Bildene viser maskinen i arbeidsstilling, og som avtatt og lagret på museet.

Tekst | BJØRN PREBENSEN,
MASS HAUGEN
Foto | OLE ARVID FLATMARK

GRAVESKUFFER? SNAKK MED KNUT! TLF. 33 43 02 46

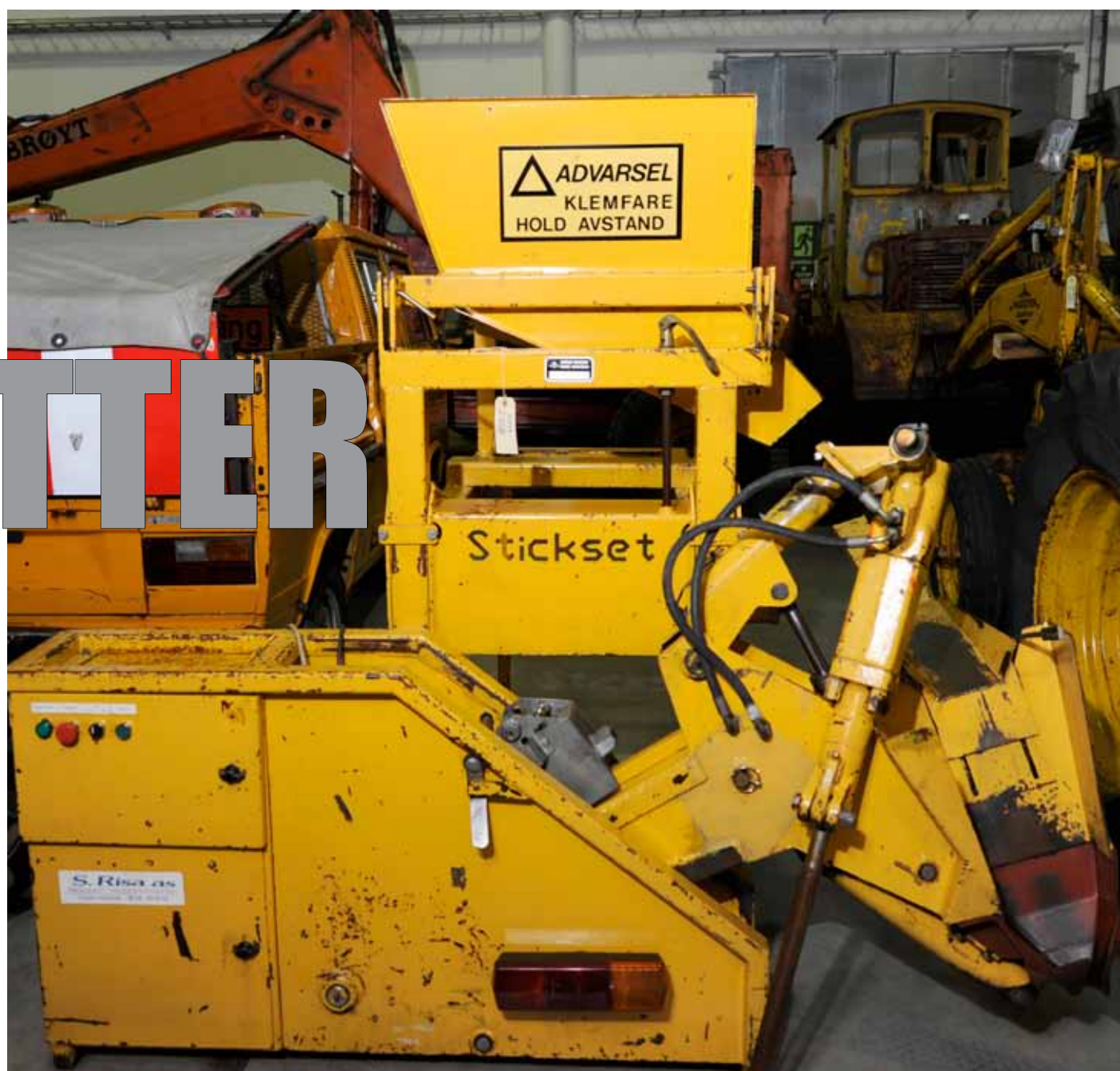

www.holgers.no *yes*

HOLGER'S
AS

ANDEBU NÆRINGSARK
3158 ANDEBU
TEL: +47 33 43 02 00
FAX: +47 33 43 02 01
POST@HOLGERS.NO

ETTER

MENINGSFYLT HVERDAG

Hans Tandberg synes han har en veldig meningsfylt jobb og angrer på at han ikke sørget for å legge inn bergvarme da han bygde nytt hus på Tyrstrand for 13 år siden.

Overvannskassetter - oppsamling og håndtering av store vannmengder

**Meget robust konstruksjon
- tåler trafikkbelastning ved
bare 45 cm overfylling.**

**Kan benyttes til
fordrøyning eller
magasinering**

- 96% utnyttelsesgrad
- Lett å montere - ingen løse smådeler
- Kan leveres flatpakket for optimal transport
- Inspeksjonsmuligheter
- Vi bistår med dimensjonering

Les mer om Pluvial Cube på www.helnor.no

www.helnor.no
Tlf. 62 35 68 00

Hans Tandberg drev ikke med brønn- og energiboring den gangen, men innrømmer at han faktisk tenkte mye på å installere bergvarme.

- Det svarte seg antakelig ikke rent økonomisk å satse på noe slikt i en enebolig på den tida. Så det ble oljefyring i stedet. Sett med dagens øyne angrer jeg selvsagt på at det ikke ble noe av, innrømmer Hans Tandberg, som om ikke annet har lagt inn bergvarme på hytta. Ikke minst fordi han senere etablerte borefirmaet sitt med denne typen oppdrag som spesialer.

- Jeg ordnet det på hytta etter påtrykk fra min bedre halvdel. Men da var det blitt så travelt i bransjen at prosjektet måtte skyves fram til tjuke vinteren det året. Det ble en del ekstra driftsproblemer med mye snø og fastkjøring og slikt, he he.

Om Tandberg ikke har satset så mye på boring til egen utnyttelse, gjør han det altså til gagns for et utall andre, både brønnboring og energiboring for så vel private som næringsdrivende.

- Rundt 70 prosent av boringen vår er brønner, resten energi. Det siste øker raskt, særlig i næringslivet. Enova gir tilskudd til bergvarme i nye næringsbygg på over 400 kvadratmeter og legger derfor opp til et slags spleiselag. Men mange private kommer etter, sier Tandberg.

Selv bruker han mye tid ute på borejobber framfor å sitte hjemme med papirbunkene. Før hans eget

borefirma ble etablert for ni år siden, jobbet han mye forefallende med maskiner, blant annet for Albert Kr. Hæhre, i forbindelse med Romeriksporten og senere langs flere nye veiparseller nedgjennom Vestfold.

- Smått om senn kjøpte jeg egne maskiner, men jeg endte altså opp som brønnborer til slutt. Et mer meningsfullt yrke kan jeg knapt forestille meg. Vann er jo noe alle livsformer på jorden er avhengig av, for ikke å snakke om menneskeheten, oppsummerer han.

Denne vinteren med lite snø og dyp tele har bydd på ekstra mange krisetelefoner fra hele Sør-Norge med bønn om å bore etter vann til erstatning for gjenfrossede bekker, elver og vannrør i sprengkulda.

- Vi har registrert tele ned til halvannen meter på Vestlandet. Utrolig mange, og spesielt eiere av gårdsbruk, henter vann fra en lokal bekk eller elv via en enkel pumpe og vannrør oppå bakken eller grunt nedgravd. Dette fryser selvsagt i kulda, og mange har dyr på båsen som dermed ikke får vann. Så her gjør vi alt for å redde situasjonen.

Tandberg har to borerigger i drift, den ene er en tyrkiskprodusert Gemsa, han kjøpte brukt for et par år siden.

- Ikke mange i Norge opererer en Gemsa Gemrock S55. Jeg er kjempefornøyd med riggen som er bygget opp med anerkjente komponenter. Den har rundtom-

svingende bom og brukes like godt til horisontal boring med lavt ansett og vanlig vertikalboring. Jeg har to fast ansatte boreoperatører fra henholdsvis Litauen og Polen som jeg selv og kundene våre er godt fornøyd med. En har i tillegg mekanikerbakgrunn, og borelaget er derfor helt selvhjulpent.

Navn | Hans Tandberg

Firma | Brønn og Energiboring Buskerud AS

Antall ansatte | 3

Omsetning 2010 | Ca 4 mill. kroner

Tandberg har også en fullt utstyrt Nemek-rigg stående i Sjøvegan etter at han gjorde en del jobber der for en tid siden. Resultatet ble veldig bra og innbyggere og næringsliv i regionen etterspør nå så mange regionale og lokale oppdrag at det svarer seg å ha riggen stående og bare reise opp selv etter behov.

- Det er vanskelig å få tak i gode boremannskaper. Med flere ansatte kunne jeg enkelt hatt en eller flere borerigger til i drift, fastslår Hans Tandberg.

Firmaet hans var først i Norge med å gi vanngaranti ved brønnboring.

- Jeg garanterer at vi finner vann innen 90 meter, og at brønnene vi borer leverer minst 1,5 m3 vann per døgn. En annen fin side ved bransjen vår er at det jobbes hardt med å standardisere virksomheten. Opp gjennom årene har det nok vært litt lurvete i kantene her og der, men MEF har gått i

bresjen og er snart i mål med en NS-norm. Det ser alle oss som driver seriøst med dette på med glede, sier Hans Tandberg.

Før jul var han invitert med Røde Kors til Kurdistan for vurdering av et omfattende hjelpeprogram innen vann- og energiboring.

- Det er snakk om muligheter for å bistå på området. Vi får snart høre nytt om den videre utviklingen i dette prosjektet, sier en optimistisk Hans Tandberg.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Heder og ære på Råde Graveservice`s julebord

Råde Graveservice avholdt sitt julebord for ansatte med ledsagere og gjester på Hankø Fjordhotell lørdag 11. desember 2010. Som vanlig vanket det mye heder og ære til mange av de ansatte i bedriften.

Gunnar Renander ble tildelt Maskinentreprenørenes Forbund Fortjenstmedalje i sølv etter 20 års innsats i firmaet. Han er dermed den 18 i rekken som mottar medaljen, tidligere har fem andre medarbeidere fått medaljen i gull og 12 i sølv etter henholdsvis 30 år og 20 år i firmaets tjeneste. For øvrig vanket det både gaver og blomster til mange av de øvrige i bedriften.

Råde Graveservice har i dag rundt 70 ansatte. Daglig leder Terje Andersen kunne fortelle at de også for neste år hadde en god ordresreserve, men håpet på en driftsmessig enklere vinter en det som var tilfellet sist vinter.

På bildet fra venstre: Regionsjef Jan Myrvold , Gunnar Renander og Terje Andersen.

Veterantreff 2011

Veterantreff 2011, 15. – 22. september – tilbud til MEF medlemmer

MEF inviterer til Veterantreff – det 17. i rekken. Denne gangen går turen til Polen. Første stopp er Warszawa, Polens hovedstad hvor vi får to hele dager til å gjøre oss kjent med byen slik den er i dag og ikke minst bli kjent med dens dramatiske historie. Warszawa gjør seg gjeldende blant Europas hovedsteder ikke for sin størrelse, alder eller skjønnhet, men snarere for sin uforgjengelighet. Byen sammenlignes ofte med en fønix som gang på gang har gjenoppstått fra askene. Neste stopp er Krakow som var den tidligere hovedstaden fram til 1609. Krakow betegnes som Polens kulturhovedstad og ca 7 mill. turister besøker den årlig. Programmet er under utarbeidelse og vil være klart primo mars. Vi kan love et innholdsrikt program med flere spennende utflukter, felles måltider og tid for og utforske på egen hånd. Detaljert program med priser vil bli tilgjengelig på www.mef.no.

Er det ønsker om allerede nå å sikre seg plass, er det bare å sende en e-post til: Solbjørg Brandsgård, Escape Travel AS, solbjorg@escapetravel.no, eller Bjørg Fossum, MEF, bjorg.fossum@mef.no.

Ønsker du mer informasjon kontakt Bjørg Fossum, telefon 22 40 29 10 eller 913 19 289.

Motto: "Du må ikke være pensjonist for å delta".

Velkommen til Veterantreff 2011!

MEFs sølvmedalje

Under en høytidelig seanse i forkant av julebordet hos maskinentreprenør Joakim Johansen AS på Park Hotel i Sandefjord 18. desember ble to av firmaets ansatte hedret med MEFs sølvmedalje for 20 års ansettelse.

Fra venstre: Otmar Andersen og Tom Olav Ek Iversen.

STÅLTANK for drivstoff

ADR TANK for diesel og bensin

TRANSPORTTANK 440 liter

TRANSPORTTANK 125 & 200 liter

VERA
TANK
veratank.no
Tlf. 92 41 98 00

Studie i Bedriftsutvikling

Første studie i Bedriftsutvikling for maskinentreprenører er nettopp avsluttet i Tromsø, og nytt studie har oppstart i medio mars. Søknadsfrist er 1. mars!

Innovasjon Norge dekker inntil 75 prosent av kostnadene for medlemmene i avdeling Troms. Først til mølla prinsippet gjelder!

Studiet er primært siktet mot ledere, mellomledere og arbeidstakere i små og mellomstore anleggsbedrifter. Et veldig spennende og lærerikt studie som tar for seg økonomi, markedsstrategi og endringsledelse. Studiet legger stor vekt på at arbeidslivserfaring skal knyttes til de teoretiske begrepene som gjennomgås. Dette er en nettbasert studie der mye er lagt opp til selvstudie og forelesninger er på nett.

Region Nord har snakket med Svein Nydal fra Nydals Maskinstasjon som har tatt dette studiet og han kan fortelle at dette var et veldig lærerikt studie som han anbefaler andre ledere til å ta. Som han sier det så er dette noe man skulle ha tatt med jevne mellomrom, man får god repetisjon og det gir nye innfallsvinkler på hvordan man ser og gjør ting. Studiet tar for seg relevante spørsmål som dukker opp i arbeidssituasjoner, og man lærer og ser nye løsninger som man ikke har tenkt på før.

For spørsmål og mer utfyllende informasjon fås ved henvendelse til Universitetet i Tromsø ved: Frank Holen, tlf. 77 64 61 74, E-post: frank.holen@uit.no

Bedriftsutvikling for maskinentreprenører

ET NETTBASERT UTDANNINGSTILBUD FRA UNIVERSITETET I TROMSØ

Studietilbudet tilbys i samarbeid med
Maskinentreprenørenes Forbund Region Nord

Opplæringskontoret

Felles årsmøter

Vi minner om årsmøte i Tromsø for OKAB Region Nord 25. – 27. februar 2011. Informasjon om arrangement, program og påmeldingsskjema er sendt ut. Velkommen, velkommen!

Yrkesmesser i nord

Nå er sesongen for årets yrkesmesser snart over. På denne tiden har OKAB Region Nord rukket å være i Mosjøen, Mo i Rana, Harstad, Lekenæs, Svolvær, Sørreisa, Balsfjord og Tromsø. På turene rundt om i landsdelen har vi truffet mange unge håpefulle. Disse satser vi

på skal velge rett yrkesvei, nemlig bransjen vår.

Yrkesmessa i Tromsø i januar hadde 5000 besøkende ungdom innom i løpet av de to messedagene. Mange av disse var innom vår stand for å slå av en prat om mulighetene i bransjen. Ikke minst var simulatoren et populært innslag som ga både jenter og gutter en forsmak på hva en kan vente seg i yrket. Politiet var til og med innom for å teste ut kjøring av hjullaster i simulatoren. Dermed kom det naturlige spørsmålet om muligheten for omskolering fra politiyrket til et spennende og tøft liv i anleggsbransjen.

Lærling? I vår bedrift? JA TAKK!

Vi arbeider nå med å samle inn relevant informasjon om elevene fra Fauske og Kirkenes videregående skole som skal ut i lære, og i slutten av juni vil alle disse være klare for å gjøre en innsats i bedrifter rundt om i landsdelen. Nå håper vi å få flere av våre MEF bedrifter med på laget, slik at lærlingene våre kan gå en sikker framtid i møte. Ikke minst vil dere som bedrifter være med på å sikre bransjen en god framtid ved at dere som profesjonelle fagfolk gir de unge en mulighet i bedriftene deres. Vurderer din bedrift å ta inn en eller flere lærlinger? Ta kontakt med OKAB Region Nord, så bistår vi gjennom hele prosessen.

Felles årsmøte

Vi minner om og om felles årsmøte i Tromsø 25. - 27. februar 2011 for Nordland, Troms og Finnmark.

Møtet blir avholdt på Radisson Blu hotell i Tromsø og lørdagskvelden er det festmiddag på Ærverdige øl hallen. Vi ønsker alle hjertelig velkommen til Tromsø.

Seksjon Ressurs og miljø

Avdeling skog

Skogavdelingens årsmøte

Skogavdelingens årsmøte finner sted 25. – 27. februar 2011 på Rica Nidelven hotell i Trondheim. Etter årsmøtet blir det fagtreff hvor temaet blir blant annet anskaffelsesregler, anbud/ tilbud og praksis i skogbruket. Meld deg på straks til seksjonskontoret.

Sakkyndig kontroll

På slutten av fjoråret bestemte Direktoratet for Arbeidstilsynet (DAT) i Trondheim helt plutselig at skogsmaskiner er underlagt krav til såkalt sakkyndig kontroll, dvs. bruksforskriftens § 53. Reaksjonene fra entreprenørhold/ maskinleverandører var deretter, og ga klar beskjed om at dette var feil tolkning av en forskrift vedrørende bruk av skogsmaskiner. Videre at ny fortolkning kun svekker HMS ved at maskinbransjen i skogbruket på kort sikt selv ikke kan forestå godkjenning av maskinparken. Seksjonskontoret har derfor i brev av 4.1.2011 bedt Arbeidsdepartementet kommentere saken på vegne av sitt underordnede arbeidstilsyn i Trondheim. Foruten svekket HMS, vil fortolkningen også etablere nye og helt meningsløse kostnadsterskler i bransjen. Skogstyret har stort fokus på saken og gjennom blant annet Bransjeutvalg for skogsmaskiner (skogstyret/ skogsmaskinleverandørene) har man gjentatte ganger bedt om møte med tilsynsmyndighet - så langt uten at dette er berammet.

Piggvalser!

Reglementet for trekk av piggvalser registrert tømmer har nok en gang vært gjenstand for styrebehandling hos Norsk Virkesmåling, sist 15.12.2010. Ordningen er svært upopulær i den forstand at den rammer både skogeier og entreprenør. For å fjerne enhver tvil om maskinskogbrukets ståsted i denne saken lot derfor skogstyret alle grupperinger på selgersiden (skogeiere) få tilsendt de etter hvert mange protokoller mellom tømmermåling og entreprenørene.

Styrevedtaket hos Norsk Virkesmåling lyder: Ordningen videreføres. Med bakgrunn i ordningens formål og erfaringer etter ett år, bes administrasjonen med hjelp av støttegruppen å gjøre en vurdering av alternative toleransegrenser på hhv. 5,5 og 6,9mm. Vurderingen skal omfatte prøvetakingsmetodikk, alternative "straffereaksjoner" samt konsekvenser for alle aktører i verdikjeden skog- treindustri. Innstilling med tilhørende beslutningsunderlag legges frem for styret for behandling i første styremøtet i 2011. I støttegruppen sitter tre fra skogeierforeningene og to fra sagbrukene.

Det er å håpe at selgersiden summer seg denne gang og legger seg på malen for et norsk/ svensk felles reglement hva denne type maskinell kvalitetskontroll angår.

MESSER OG KONFERANSER 2011

10.-11. februar: Utleiekonferansen

Clarion Hotel Gardermoen
Arr: Norsk Utleieforening

7.-9. mars: Sprengningsarbeider

Storefjell. Arr: NFF

9.-10. mars: Avfallsdagene

Arr: MEF

17.-18. mars: Stein i vei.

Lillehammer.
Arr: Veiteknisk Institutt/Norsk Bergindustri

29.-31. mars: Tunneldagene

Lillehammer Arr: NFF

10.-13. mai: Maszbud 2011 Internasjonal maskinmesse

Kielce, Polen

24.-25. mai: Farlig Gods-konferansen

Tønsberg. Arr. DSB.

27. – 29. mai: MEFA 2011

Trondheim
Arr. MEF

17.-19. juni: Anlegg 2011

Haugesund,
Arr: MEF

3. – 4. september: Anleggstreff

i Halden
Arr: MEF

8.-10. september: Transport 2011

Norges Varemesse Lillestrøm

9.-11. september: Dyrsku'n

Seljord

23. – 25. september: Loen-dagene

Arr: MEF

19.-23. oktober: Bygg reis deg

Norges varemesse, Lillestrøm

1. november: Oslo-konferansen

Arr. MEF

2012

9. – 13. mai: Vei og Anlegg

Hellerudsletta Arr. MGF

28. juni – 1. juli: Landsmøte MEF

Alta

Seksjon Ressurs og miljø

Avdeling Brønn- og spesialboring

Energi 21 – nå ferdig rapport!

På oppdrag fra Norges Forskningsråd ferdigstilles i disse dager en rekke rapporter fra forskjellige innsatsgrupper som har evaluert ulike energiformer/ betraktninger som

defineres innunder begrepet fornybar. Dette dreier seg om vind, sol, vann, geo etc.. Seksjonskontoret har sammen med landets ledende miljøer på sitt felt bidratt med sin kompetanse

i utarbeidelsen av rapport om Geotermisk boring. Formelt overrekkes de ulike rapporter til Forskningsrådet 15. februar og blir fortløpende gjort tilgjengelig på www.e21.no. an-

ledning til å få med seg alt hva denne maskinmessen byr på av nyheter. Program med påmelding sendes alle medlemmer straks det foreligger. Kryss av i din kalender allerede nå.

Brønnborer-avdelingens årsmøte

Brønnboreravdelingen årsmøte finner sted 18. – 19. februar 2011 på Rica Victoria i Oslo. Det blir fagtreff for brønnboretere etter årsmøtet og hvor temaene blir energiboring, offentlig grunnvannsforvaltning hos NVE, huseierpolitikk og varmforsyning med mer. Fullt tegnet!

MaskinExpo

Sveriges største maskinutstilling går av stabelen 19.-21. mai i Barkaby ved Stockholm. Nytt av året vil være at GEOTEC som del av messen tilrettelegger for et nytt nordisk konsept for brønn- og spesialboring. Brønnboreravdelingen støtter initiativet og ser dette som et skritt i riktig retning for enda bedre markedsføring av bransjen.

Medlemstur

Brønnboreravdelingens styre har besluttet at neste medlemstur med ledsagere legges til Stockholm rundt 20. mai 2011. Turen foregår parallelt med MaskinExpo, så det blir rikelig anledning til å få med seg alt hva denne maskinmessen byr på av nyheter. Program med påmelding sendes alle medlemmer straks det foreligger. Kryss av i din kalender allerede nå.

Maskin-
entreprenørenes
Forbund

Velkommen til

MEFA 2011

MEFs anleggsutstilling Granåsen 27. - 29. mai

- Maskiner og utstyr
- Maskinførerkonkurranse
- Weekendsamling
- Servering

MEF, Hornebergveien. 1, 7038 Trondheim

Tlf: 73 95 69 40 - Faks: 73 95 69 41, E-post: oyvind.bergset@mef.no

Maskin-
entreprenørenes
Forbund

Kalenderprodukter

ANLEGGSKALENDEREN FOR 2011 KAN FORTSATT LEVERES!

Anleggskalenderen er en spiralkalender med plastomslag i blått med gulltrykk på forsiden, der MEFs medlemsbedrifter om ønskelig kan få påtrykket sin egen logo.

Innhold:

- Dagbok med god plass til daglige notater
- Mye nyttig bransjestoff – se oversikt
- Oversikt over viktige leverandører til bransjen
- Generell almanakkinformasjon
- Egne notatsider

Priser:

Antall	Priser pr. stk.
1 – 10	kr 139,-
11 – 25	kr 124,-
26 – 50	kr 119,-
Over 50	kr 107,-

Minimum 10 kalendere med egen logo påtrykket
Minimum 3 kalendere uten egen logo
Kun MEF- medlemmer får påtrykket egen logo.

Ca. 60 sider med HMS-stoff for anleggsbransjen bl.a.

Arbeidsavtaler
Arbeidsmiljøloven, endringer i ny lov av 1.1.2006
Avviksbehandling
Brann – handlingsforløp, slukkeutstyr
Eksplosiver – oppbevaring
Eksplosjonsforskriften jan 2006 – utdrag, kapittel 7.
Oppbevaring
Forskrift om arbeid av barn og ungdom (utdrag)
Forskrift om bruk av arbeidsutstyr (utdrag)
Forurensning – akutt
Fører kort for traktor og motorredskap
Førstehjelp
Grøfter – graving / avstivning
HMS på bygge- og anleggsplassen
HMS – roller, plikter og ansvar i bedriften
Høyspentlinjer
Internkontrollforskriften
Nyttige nettsteder
Permitteringsregler o.a.
Sentrale standarder
Sikkerhetsskiltning og signalgivning
Sjekkliste ved befarings m.m.
Tipsside
Transport av farlig gods
Ulykker og nestenulykker
Ulykker – varsling av
Verneutstyr – personlig

Skjemaer og tabeller

Arbeidsdager 2011 – antall dager/timer
Avviksskjema
Handlingsplan for risikoanalyse
Hjelpeskjema for risikoanalyse
Meldeskjema om arbeidsulykke som har voldt død eller alvorlig personskade
Meldeskjema om ulykke eller uønsket hendelse
Svelfaktorer

Aplan 2011

Meget god kvalitet i sort vannavstøtende syntetisk materiale, bankortlommer, innvendig rom med glidelås m.m. Leveres med Uke årssett. Aplan produktene blir levert med bransjeleverandører, nyttig bransjestoff m.m. De leveres med en diskret MEF-logo. (ikke mulighet til egen logo) Størrelse: A5

Aplan komplett med Uke årssett 2011, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff

kr 330,-

Årssett med oppdatering 2011: Uke årssett, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff

kr 110,-

I tillegg til oppgitte priser kommer mva. og frakt.

Maskinentreprenørenes Forbund, Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 22 40 29 00, Telefaks 22 33 31 89, E-post: geir.heggedal@mef.no

Hva har disse to til felles?

Wavin Korrugert Stigerør -Fleksibelt i kulda

Vi skal forklare nærmere

I prinsippet lik en støddemper, gir Wavin's Korrugerte stigerør etter og er fleksibelt. Vi vet at vanlige plastrør har liten fleksibilitet i lengderetningen. Når slike rør benyttes som stigerør på kummer, kan de fort forskyves i vertikal retning og skade kumbunnen.

... Og nettopp derfor har Wavin utviklet det Korrugerte stigerøret. Rørets spesielle profil har egenskaper som enklest kan illustreres som en trekkspilleffekt. Det korrugerte stigerøret vil ved telehiv "strekke seg" i takt med omfyllingsmassenes bevegelser. Og tilsvarende bli presset sammen ved alle typer setninger pga. jordlast, trafikklast eller teleløsning uten at det blir overført krefter til kumbunnen.

- Genialt eller hva?

Wavin

- Kvalitet i norsk infrastruktur!

TAR AVFALLET PÅ A

20 år etter at Avfallsdagene ble arrangert for første gang i sin nåværende form har avfalls- og gjenvinningsbransjen flyttet mye av fokuset til hvordan mest mulig av verdiene i avfallet kan utvinnes og gjenbrukes som materialer og energi på en miljøriktig måte slik at alt kommer både aktører og samfunn til gode.

- Til å begynne med gikk det mye på hvordan skraphandlere og transportører skulle få mest mulig ut av avfallet på sin vei fra søppelkassa til dynga. Det har som vi alle forstår helt klart skjedd en enorm utvikling på dette feltet i perioden.

Slik sammenfatter avdelingsleder Tore Veløy i MEF Seksjon for Ressurs og miljø noe forenklet hovedtrekkene i utviklingen på avfalls- og gjenvinningsfronten gjennom 1990- og de ti første årene av 2000-tallet.

- Vi hadde jo bransjesamlinger med avfall og gjenvinning på dagsorden også før den tid, men ikke i samme form som i dag, sier Veløy knappe tre uker før han gir klarsignal for Avfallsdagene 2011. Deltakerlistene fylles raskt opp og leverandørene har stått i kø for å få delta.

Samhandling

Den årvisse mønstringen av aktører, leverandører og myndigheter på Holmenkollen Park Hotel Rica betegnes som bransjens aller viktigste møteplass.

Bransjen blir mer og mer bevisst på verdiene i avfallet, både som materialer for gjenbruk og gjenvinning og som energi, alt til beste for miljøet som en konsekvens av korrekt behandling. Dessuten har myndighetene opp gjennom årene fulgt opp med felles regelverk og krav til det de mener er i samsvar med bransjens virke og samfunnets krav til ressursbruk og miljøhensyn.

- Bransjen ønsker like konkurransevilkår i alle ledd, og det er viktig med et sett av overordnede kjøreregler som alle må forholde seg til. Avfallsdagene har siden oppstarten hatt stor betydning for å få til nettopp en slik samhandling, sier Tore Veløy.

Rammeverk

Mange av temaene under tidligere arrangementer har derfor lagt vekt på regler og metoder som ivaretar avfallshåndtering. Samtidig stikker samfunnsengasjementet blant aktørene i markedet enda dypere enn før.

- Det er selvsagt viktig å tjene penger på driften, men det skjer i dag innenfor et rammeverk der avfallet har fått en enda større betydning for samfunnet enn før.

Dessuten er etikk blitt et mye bredere anlagt tema i bransjens bevissthet.

- Å bruke begrepet filosofi er nok å trekke det vel langt. Men dagens mo-

derne samfunn forventer faktisk at noen tar seg av avfallshåndteringen, og at jobben gjøres på riktig måte i et miljø- og helsemessig perspektiv, sier Veløy.

Anlegg vs avfall

Nytt av året er to valgfrie parallellseminarer på avslutningsdagen.

- Vi har tatt hensyn til at også anleggsbransjen blir mer og mer involvert i avfalls- og gjenvinningsoppgaver. Deltakere på ett av dem blir derfor oppdatert om riving og sanering. Blant annet om bygg- og anleggsavfall, om etterspørsel, anvendelse og omsetning av rivingsmasser, om deponeiens framtidsmuligheter og om hvordan ulike regelverk for forurenset grunn og masser kan fortolkes, sier Tore Veløy.

Det andre valgfrie seminaret ser på rammebetingelser og aktualiteter i bransjen, og ikke minst på bruken av sosiale medier i bedriften som en del av hverdagen, men at de i verste fall også kan by på problemer.

LVOR

Prosjektleder Tore Veløy inviterer til Avfallsdagene nummer 20 i rekken og viser til et interessant og høyaktuelt knippe av faglige temaer presenteres. (Arkivfoto: SIGNY SVENDSEN)

Spesialist Rune Apneseth tar turen fra Vestlandet for å informere om den nye yrkessjåførordningen som også gjelder avfallsbransjen. (Arkivfoto)

For hvem har ansvaret for innhold og bruk hvis det for eksempel lastes ned eller videreformidles skriftlig materiale eller bilder fra en ansatt fra bedriftens datasystem, utilsiktet eller ei, som rammes av lovverket?

- Vi snakker om helt vanlige sosiale medier som epost, facebook, msn, twitter eller hva det er for noe alt sammen. Avfallsdagene vil gi mange svar, sier Veløy.

Nytt for yrkessjåfører

Innføring av yrkessjåførbevis for all næringskjøring med biler over 3,5 tonn gjelder selvsagt også avfalls- og gjenvinningsbransjen. Nyordningen er på det nærmeste helt ukjent, men ikke desto mindre særdeles viktig, og innebærer en slags EU-pålagt periodisk etterutdanning for at nødvendig yrkessjåførkompetanse skal kunne beholdes. Konsulent Rune Apneseth som betjener både Opplæringskontoret for Transport og Logistikk og ditto kontor for Anleggs- og Bergverksfagene i Sogn og Fjordane fylke,

tar veien over fjellet for å informere.

Under samme temabolk presenteres systemer for flåtestyring og GPS i forhold til for eksempel personvernet. Snakker vi om overvåkning eller mer effektiv drift? Også sporingsteknologi av maskiner og kjøretøyer kan kanskje anspore Datatilsynet til motaksjoner?

- Vi kan ikke stikke under en stol at det aller siste innen digital teknologi også har fått fotfeste i vår bransje. Deler av innspillene bærer derfor preg av nettopp det, sier Tore Veløy.

Som vanlig tar den faglige delen det meste av tiden de to dagene Avfallsdagene varer.

- Men som ellers spiller også det sosiale innslaget av arrangementet en viktig rolle for de mange deltakerne, minner Tore Veløy om.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

De hadde vært gift i mer enn 20 år. Mannen insisterte på at lyset alltid skulle være av. Men etter 20 år, syntes kona det var latterlig.

Så en natt, mens de var i gang, tente hun lyset og så sin mann holde en diger dildo.

- Din impotente skitt, hvordan kunne du lyve for meg i alle disse årene? Du har noe å forklare!

Mannen så henne rett i øynene, og sa rolig:

- Jeg forklarer leketøyet. Du forklarer barna.....

Sudoku

Løsning kommer i neste nr.

3				1		6		8
	7	2	5					9
			3				7	
	8			7	2			
2				8				1
			9	3			4	
	9				3			
7					6	9	8	
4		6		9				5

Løsning sudoku Anleggsmaskinen 01-11

9	5	3	7	1	8	6	2	4
7	4	8	2	5	6	1	3	9
2	6	1	3	4	9	8	5	7
5	3	4	8	7	2	9	1	6
8	1	2	9	6	5	4	7	3
6	7	9	4	3	1	5	8	2
3	9	6	1	8	7	2	4	5
1	2	7	5	9	4	3	6	8
4	8	5	6	2	3	7	9	1

VELKOMMEN TIL ÅRETS BRANSJESYMPOSIUM

MILJØ – VÅRT FELLES ANSVAR

Symposier, felles info og parallelle messer over 2 dager.
Temaer innen Miljø, VA, Vannkraft, Geotekstiler, Samferdsel
(Trafikksikring), Kabelinfrastruktur og Logistikk.

De beste produkter, den ferskeste kunnskapen og de
dyktigste spesialistene innen fagfeltene vil være tilstede.

Figur 1:
Parallele symposier.

16. OG 17. MARS 2011 - CLARION HOTEL OSLO AIRPORT - GARDERMOEN

UTSTILLERE:

ACO Nordic • APS • AVK • Bagges • BD Verktøy • Bokn Plast • Cardo Flow Solutions Norway • Duktus • Düker • ENSTO
Furnes Hamjern • Geosyntia • GF • Glaspor • Grundfos Pumper • Hill & Smith • Isoterm • ITT Norge • Jackson • Kongsberg Esco
Lattix • OPI • PAM Norge • Pipelife • Raufoss Water & Gas • Terra Tec • Trelleborg Pipe Seals Spydeberg • Uponor Infrastruktur
Vestfold Plastindustri • Vulkan Smith • Wavin

Over 20.000 bedrifter har
valgt Storebrand

Maskinentreprenører behøver ikke streve
med pensjon eller forsikringer lenger

Maskinentreprenørenes Forbund har allerede inngått en fordelaktig avtale for deg med Storebrand.

Avtalen sikrer din bedrift gode pensjonsvilkår og forsikringer med gunstige betingelser.

47% av ansatte i MEF sine medlemsbedrifter har sin tjenstepensjon i Storebrand.

Vi tilbyr en profesjonell administrasjon, dyktige kundebehandlere og en egen bransjeside på storebrand.no/mef. Dermed kan du senke skuldrene, vel vitende om at sikkerheten bransjeavtalen gir deg nå, også garanterer deg en trygghet for fremtiden.

Storebrand gir deg råd om hvordan du kan utnytte fordelene bransjeavtalen gir deg.

 storebrand

Kontakt oss på 08880 eller se storebrand.no/mef

PUKK & GRUS

**DIN BRANSJE.
VÅR STYRKE.**

Volvo Maskin AS

Telefon: 66 81 86 86

Telefaks: 66 81 86 79

www.volvomaskin.no

Vi i Volvo Maskin prioriterer *din* virksomhet. Dine krav til produktivitet og lønnsomhet er vår utfordring. Vi er opptatt av at du som kunde skal få utført jobben raskt og effektivt. Dette vil vi sørge for gjennom å tilby et komplett utvalg av utstyr og spesialtilpasninger som gjør maskinen skreddersydd til jobben, og ikke minst gjennom bransjens største serviceapparat. Med 200 mekanikere og 140 servicebiler over hele landet kan du ha tillit til Volvo, uansett utfordring du står overfor.

VOLVO CONSTRUCTION EQUIPMENT

